

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Kehittämishanke

Työssäoppimisblogi

Sähköinen päiväkirja työssäoppimisen tukena

Bäcklund, Elisa
Korhonen, Pekka
Mustalahti, Tuija
Sillanpää, Saara

Työn ohjaaja Harri Kukkonen
Tampere 11/2009

TIIVISTELMÄ

Kehittämishankkeessa tutkitaan työssäoppimisblogia, kuinka sitä voidaan hyödyntää työssäoppimisjaksolla. Hankkeessa tutkitaan millaisia hyötyjä ja haasteita web-pohjainen blogi tuo kirjoittajalle ja työssäoppijan ohjaajalle oppilaitoksessa ja työpaikalla.

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena on saada uusi näkökulma perinteiseen paperiseen työssäoppimispäiväkirjaan. Parhaimmassa tapauksessa melkein reaaliaikainen kommunikointi opiskelijan, ohjaajan sekä opettajan välillä parantaa yhteistyötä, eikä arvokasta tietoa työssäoppimiskokemuksista mene hukkaan. Työssäoppimisblogiin voi myös liittää kuvaa, ääntä sekä videoita, joita paperiversioinen päiväkirja ei mahdollista.

Opiskelijat voivat lukea toistensa kirjoittamia blogiartikkeleita. Työssäoppimisblogin kautta opiskelijat voivat samalla pitää yhteyttä toisiinsa ja saada uusia näkökulmia muiden kirjoituksista.

Tämän kehittämishankkeen puitteissa on perustettu Raahen Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopiston viestinnän opiskelijoiden työssäoppimisblogi keväällä 2009.

Työssäoppimisblogikirjoitusten analysointi koostuu kolmesta eri tasosta. Konkreettisesta-, reflektioivasta – sekä identiteettitasosta, joita sovelletaan neljän valitun opiskelijan blogikirjoituksiin, teoritietoon oppimispäiväkirjoista sekä teoritietoon narratiivisesta lähestymistavasta.

Blogikirjoitusten analyysin perusteella havaittiin, että opiskelijoiden blogeissa kuvaillaan hyvin konkreettista tekemistä. Konkreettisen tekemisen kuvaus todettiin hyödyttävän blogikirjoittajia usealla tasolla. Oppimista reflektioivaa kirjoittamista ja omaa ammatti-identiteettiä rakentavaa kirjoittamista havaittiin vähemmän. Näiden kirjoittamisen muotojen lisäämiseksi ehdotettiin ohjausta ja harjoittelua.

Työssäoppimisblogi helpotti opettajien työssäoppimisen valvontaa. Yhteys oppilaisiin oli suora ja luonnollinen. Opettajan palaute opiskelijoiden blogikirjoituksiin todettiin tärkeäksi.

Tämän lisäksi hankkeessa otetaan myös kantaa, kuinka työssäoppimisblogia voidaan hyödyntää maahanmuuttajaopiskelijoiden kanssa. Maahanmuuttajien kielitaito ei välttämättä aluksi ole vielä vahva, niin blogia kirjoittaessa maahanmuuttajat harjoittavat heille vierasta kieltä ja se on kaikkien etu. Blogin tarkoitus ei ole kielellisesti lahjakas esitys vaan se, että saadaan oleelliset asiat selvitettyä huonommallakin kielitaidolla. Blogi tuo maahanmuuttajille uusia sosiaalisia kontakteja suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen avulla ehkä lisää motivaatiota kielen opiskeluun. Uuteen maahan sopeutuminen helpottuu silloin kun asiat sujuvat ja blogin kirjoittaminen ja toisten kirjoituksiin tutustuminen on hyvä apuväline kielitaidon kehittämiseen.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Mikä työssäoppinen?.....	6
2.1. Työssäoppimisblogi, ketä varten?.....	6
2.2. Työssäoppimisblogin kirjoittamisen haasteet.....	7
3. Empiirisen tutkimuksen sisällön analyysi.....	8
3.1. Mitä tein tänään?.....	10
3.2. Mitä opin tänään?.....	13
3.3. Kuka olen alani ammattilaisena?	15
3.4. Johtopäätöksiä TOPblogin analyyseistä	20
4. Opettaja ja työssäoppimisblogi	22
4.1. Opettajien kokemuksia työssäoppimisblogista	22
4.2. Työssäoppimisblogi, antoiko enemmän kuin otti?	23
4.3. Opettaja TOPblogissa	24
5. Työpaikkaohjaaja ja työssäoppimisblogi	26
5.1. Vinkkejä työpaikkaohjaajalle blogikirjoituksista.....	27
5.2. Työssäoppimisblogi sosiaalisena mediana	28
6. Maahanmuuttajat työssäoppimassa	29
6.1. Kohti monikulttuurista yhteiskuntaa	29
6.2. Maahanmuuttaja työpaikalla – työnantajien ajatuksia	30
6.3. Maahanmuuttajien työssäoppimisblogi	32
6.4. Kansainväliset käsimerkit.....	34
6.5. Do you speak finnish?	34
7. Yhteenveto	35
Lähteet.....	37
Liitteet.....	38
Liite 1.....	39
Liite 2.....	40

1. Johdanto

Lähiopetuksessa opettaja ei kovinkaan usein tiedä, mitä oppijat ajattelevat tai pohtivat. Verkko-opetuksessa taas jokainen oppija on aktiivinen toimija ja omien ajatusten näkyväksi kirjoittaja. Tällöin opettaja saa helpommin kiinni oppijan ajatusprosesseista ja voi vaikuttaa niihin ohjauksella. (Sillander, Koli 2003, 7).

Työhön perehdyttäminen on hyvin tärkeää kaikkien osapuolien kannalta. Hyvä perehdyttäminen vähentää työtapaturmia, poikkeavia tuotteita, sairauspoissaoloja ja lisää oleellisesti työssä viihtymistä. Ammatillisessa koulutuksessa työssäoppimisjaksot ovat lisääntyneet ja se tuo uusia haasteita työhön perehdyttämiseen.

Työssäoppimisblogi voi olla apu työpaikkaohjaajalle. Hän pääsee sitä lukemalla nopeasta uuden, oudon ja ehkä hiljaisenkin työssäoppijan ajatusmaailmasta kiinni. Blogista voi ihannetapauksessa lukea esimerkiksi, kuinka oppilas on sisäistänyt työsuojelulliset ohjeet ja muun perehdyttämisen.

Oppimispäiväkirjaa käytetään oppimisen jäsentäjänä, jonka teho perustuu ajatusten kirjaamisesta päiväkirjaan (Tuumasta tekstiksi 1999.) Oppimispäiväkirja on henkilökohtainen ja yksityinen ja sen käyttö liittyy itsearviointiin, jonka avulla voi seurata oppimisprosessin kehittymistä.

Työssäoppimisen blogi on uudenlainen oppimispäiväkirja. Se ei ole enää yksityinen. Nyt sitä lukevat kaikki oppilaat, opettajat ja työpaikkaohjaajat, jotka osallistuvat samanaikaiseen työssäoppimisjaksoon ja yhteiseen blogiverkostoon. Julkisuudesta huolimatta blogi käsittelee kirjoittajan omaa oppimista ja kirjoittaminen on opitun jäsentämistä. Blogin kirjoittajan ei välttämättä tarvitse olla tietoinen itsearviointiprosessista, vaan se tulee luontevasti kirjoittaessa työtehtävistä ja niissä onnistumisesta. Blogina oppimispäiväkirja ei voi olla yhtä intiimi, kuin yksityisenä. Siksi opiskelijan lukiessa jälkikäteen blogiaan lukeminen saa kaksi merkitystä. Ensiksi siitä voi lukea kehityksensä. Toiseksi kirjoittaja voi lukea rivien välistä myös koettuja tunteita, joita ei ole voinut blogissa julkisesti kirjoittaa. Lukeminen voi toimia muistiin palauttajana.

Maahanmuutto on lisääntynyt huimaa vauhtia ja se tuo lisää haasteita kouluille ja työpaikoille, koska aina ei ole yhteistä kieltä millä osapuolet voisivat kommunikoida. Tärkeät asiat on siitä huolimatta saatava selvitettyä maahanmuuttajille ja siinä on käytettävä kaikkia mahdollisia keinoja apuna. Kaikille osapuolille on tärkeää tulla ymmärretyksi, koska opiskelun ja työnteon onnistumisen kannalta on asiat pystyttävä hoitamaan oikealla tavalla.

Olisiko verkossa toimivassa työssäoppimisblogista apua myös maahanmuuttajille? Madaltaisiko se rajoja ottaa yhteyttä työpaikalta oppilaitokseen ja toisinpäin?

Raahen Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopiston viestinnän opiskelijat ovat kirjoittaneet työssäoppimisblogia kevään 2009 työssäoppimisjaksollaan ja ovat vaihtaneet ajatuksiaan koulun ja työpaikan välillä. Tätä kautta opiskelijat ovat laittaneet kokemuksiaan kirjalliseen muotoon ja samalla myös ehkä tiedostamatta reflektoineet omaa oppimistaan.

2. Mikä työssäoppinen?

Työssäoppiminen on työpaikalla tapahtuvaa opiskelua jolla opitaan koulutusta vastaavaa käytännön ammattitaitoa. Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin kuuluu työssäoppimista noin puoli vuotta. Opetussuunnitelman mukaan työssäoppimiseen kuuluu tavoitteellinen ohjaus ja arviointi, jonka opiskelija suorittaa usein ilman palkkaa. (Taloudellinen tiedotustoimisto 2009).

Myös maahanmuuttajilla on yksi työelämäjakso, joka kestää kymmenen viikkoa. Jakso jakaantuu siten, että työssäoppimisen teoriaa on noin 3-4 viikkoa ja työssäoppimista noin kuusi viikkoa. Työssäoppimisen teorian aikana opiskellaan työelämän sanastoja ja kulttuuria, puhekielen, yhteiskunnan ja työnhaun käytäntöjä. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaan voidaan lisätä työssäoppimista 1-10 viikolla, jos se edistää opiskelijan suomen kielen oppimista. Oppimista arvioidaan yksilöllisesti harjoittelun jälkeisellä teoriajaksolla. (Nykänen 2009).

Työssäoppimisblogin ABC

Blogi on verkkosivu tai –sivusto johon yksi tai useampi henkilö kirjoittaa ajatuksiaan ja uusin teksti, blogiartikkeli, tulee näkyville yleensä sivun yläosaan. Myös vanhat blogiartikkelit säilyvät blogissa. Yleensä blogissa on mahdollista julkaista kirjoituksen lisäksi kuvia, videota sekä ääntä. Myös linkitys muihin sivuihin on mahdollista.

2.1. Työssäoppimisblogi, ketä varten?

Blogi yleisesti on julkinen päiväkirja ja kun sitä kirjoitetaan oppilaitoksen sisällä muunlaista yksityisyyden suojaamista ei tarvitse miettiä. Erilaisista syistä opiskelija toisinaan haluaa kirjoittaa vain opettajalle tai kavereille. Ning-ympäristössä jota Lybeckerin opiskelijat käyttivät, yksityisten viestien kirjoitus on mahdollista. Tämän ominaisuuden mainostamista ei kannata käyttää, koska jos kaikki kirjoittavat yksityisesti blogin yhteisöllinen ulottuvuus käänsii.

Pohdimme hankkeessamme sitä, olisiko blogi hyvä pitää vain opiskelijan ja kouluyhteisön välisenä, niin ettei työnantaja kuuluisi tähän soppaan, silloin koulu suojelisi opiskelijaa ja hän voisi vapaasti kirjoittaa muutakin kuin yrityksen ylistyslaulua. On tärkeää, että opiskelijat voisivat keskenään vaihtaa kokemuksiaan ja mahdollisesti tulevat työssäoppijat saisivat käsitystä siitä, mitä on tulossa. Yksi ratkaisu pitää työnantajat erillään, on lähettää blogiartikkeleiden kopiot sähköpostilla työpaikkaohjaajalle esimerkiksi viikoittain. Silloin työpaikkaohjaaja saa työssäoppimispäiväkirjan, mutta häntä ei tarvitse kutsua verkoston jäseneksi.

Opettajalle blogin seuraaminen on yleensä erilainen ja uusi oppimisympäristö. Esimerkiksi Lybeckerin koulussa työssäoppimista ohjaava opettaja saa 10h resurssin jokaista oppilasta kohden / 10 viikon työssäoppimisjaksolla.

2.2. Työssäoppimisblogin kirjoittamisen haasteet

Sorsiiiko työssäoppimisen blogi tottumattomia kirjoittajia? Blogin kirjoittaminen hyödyttää kirjallisesti eritasoisia oppilaita tasapuolisesti. Vähemmän elämässään kirjoittamalla itseään ilmaissut saa blogin kirjoittamisesta haasteen. Jokaisella meistä on erilainen ulosanti sekä suullisen- että kirjallisen tuotoksen osalta. Miten ja millä perusteella hyvän maun raja vedetään? Hankkeen aikana opiskelijoiden blogiartikkeleista huomattiin, että kirjoittamisen skaala on laaja. Kirjoitustyylit on joillakin opiskelijoilla hyvin värikästä ja joillakin lyhyttä ja asiapitoista.

Nyky maailmassa kirjallinen ilmaisun tarve lisääntyy kaikilla elämän alueilla. Siksi blogin kirjoittaminen harjoittaa kohtaamaan elämän vastaantuuksia kirjallisia haasteita. Blogissa ei arvioida kirjallista taitoa, huomio on kirjoittamisessa ja kertomuksissa. Kaikki kertomukset ovat yhtä arvokkaita kirjoittajilleen, koska ne näyttävät oman kehityksen. Opiskelijoiden kertomuksia ei vertailla, eikä etua saada mahtavimmilla kertomuksilla.

Maailma on täynnä todella päteviä ammattilaisia, jotka eivät välttämättä osaa kovinkaan hyvin raportoida tekemisistään kirjallisesti. Heillä on niin sanottua hiljaista tietoa työstään. Opiskelijalle kertyy työssäoppimisen aikana samanlaista julkituomatonta tietoa. Tämän vuoksi juuri heille blogin kirjoittaminen on tärkeää. Se on harjoittelua esimerkiksi opinnäytetyön kirjallisen osion tekemiseen. Opinnäytetyön kirjallisessa raportissa pitää pystyä kertomaan ja analysoimaan tekemisensä.

3. Empiirisen tutkimuksen sisällön analyysi

Kehittämishankkeen alkuperäinen väljä aihepiiri oli työssäoppiminen ja työpaikkaohjaus. Toinen kehittämishankkeen taustalla oleva lähtökohta oli innostus narratiivisuudesta. Narratiivisuus käsittelee ihmisten kertomia ja kirjoittamia tarinoita. Kun yhdistää narratiivisuuden ja työssäoppimisen kehittyä ajatus, että opiskelijat voisivat kirjoittaa tarinoita työssäoppimisestaan.

Keväällä 2009 Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopistossa käynnistyi kehittämishankkeen empiirinen osuus. Viestinnän osaston työssäoppimista valvoville opettajille esiteltiin idea vaihtaa paperinen työssäoppimispäiväkirja verkossa toteutettavaksi blogiksi. Opettajat suostuivat mielellään kokeilemaan uudenlaista työssäoppimispäiväkirjaa. Hanke sai siunauksen opiston rehtorilta.

Perustettiin ”työssäoppiminen 2009” -niminen Ning-yhteisö. Yhteisö määriteltiin suljetuksi, sen sivuille pääsisi vain kutsutut jäsenet. Yhteisössä jäsenet voivat pitää blogia, ladata valokuvia ja viestiä toisilleen. Jokaisella jäsenellä on oma ”kotisivu”, jonka voi muokata haluamukseen. Opettajat kutsuttiin ensimmäisenä jäseniksi, he saivat järjestelmänvalvojavaltuudet, he pystyisivät mm. muuttamaan verkoston ominaisuuksia ja poistamaan asiattomia tekstejä. Verkoston etusivulle kirjoitettiin ohjeet opiskelijoille, kuinka toimia verkostossa ja kuinka blogiartikkeleita kirjoitetaan. Blogin kirjoitusohje oli väljä; opiskelijat saivat kirjoittaa työssäoppimisesta ja työssäoppimisajan tunnelmista. Kirjoitusten toivottiin narratiivisuuden hengessä olevan tarinamuodossa.

Viikkoa ennen työssäoppimisen alkua verkosto esiteltiin opiskelijoille ja heidät kutsuttiin jäseniksi. Evästyksenä opiskelijoille kerrottiin, että kirjoittaessa päivän tapahtumista ja oppimistaan asioista oppiminen muodostuisi syvällisemmäksi. Koska kirjoittaessa opiskelija joutuisi käsittelemään uudestaan oppimistaan, muodostuisi oppiminen vahvemmaksi. Lisäksi kerrottiin verkoston sosiaalisesta ulottuvuudesta ja käytiin läpi kirjoittamisen eettiset säännöt.

Maaliskuun 23. päivä alkoi Lybeckerin viestinnän 2. luokan opiskelijoiden 10 viikkoinen työssäoppimisjakso. Oivallus työssäoppimispäiväkirjan muuttamiseksi blogiksi sai käytännön tulikasteensa. Päivissä kymmenet blogiartikkelit muuttuivat sadoiksi, kuvia lisättiin ja kommentoitiin toisten kirjoituksia. Opiskelijat tuunasivat sivujaan ja lisäsivät itselleen profiilikuvia. Pelko siitä, että etteivät opiskelijat ala käyttää verkostoa ja kirjoittaa blogeja, osoittautui turhaksi.

Työssäoppimisjakso päättyi 28. toukokuuta. Opiskelijoille järjestettiin kysely Työssäoppimisblogista ja heiltä pyydettiin lupa käyttää blogikirjoituksia kehittämishankkeen analysointiin. Lupa saatiin kaikilta opiskelijoilta.

Kesän jälkeen alkoi verkoston ja blogien analysointi. Huomattiin, että blogiartikkelit ovat muutakin, kuin narratiivisuudessa käsiteltävät tarinat. Näkökulmaa laajennettiin oppimispäiväkirjaa koskevaan teorian tietoon. Huomattiin, että blogiartikkelit olivat narratiivisten tarinoiden ja oppimispäiväkirjamaisen oppimisen reflektoinnin lisäksi vieläkin enemmän. Johtopäätöksenä kehiteltiin kolmitasoinen malli blogien analysointiin.

Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopiston viestinnän osaston työssäoppimisblogien analysointiin käytetään kolmea tasoa kuvion 1 osoittamalla tavalla. Tasojen taustalla blogikirjoitusten analyysi, teorian tieto oppimispäiväkirjoista ja teorian tieto narratiivisesta lähestymistavasta (kuvio 1).

1. Konkreettinen taso, joka vastaa kysymykseen: "Mitä tänään tein?"
2. Refleктоiva taso, joka vastaa kysymykseen: "Mitä tänään opin?"
3. Identiteettitaso, joka vastaa kysymykseen: "Kuka minä olen alani tekijänä/ammattilaisena?"

Kuvio 1. TOPblogin 3-tasoa.

Neljäs taso työssäoppimisblogissa on sosiaalinen taso. Sosiaalista tasoa ei käsitellä erityisesti blogien analyseissä, vaan se tulee esiin kappaleessa Työssäoppimisblogi sosiaalisena mediana.

Analysoinnissa käytettiin neljän eri työssäoppijan kirjoituksia, jotka olivat mukana kirjoittamassa työssäoppimisblogiaan oman työssäoppimisjakson aikana. Analysointiin on otettu mukaan katkelmia opiskelijoiden kirjoittamista blogiartikkeleista, joihin opiskelijat ovat antaneet kirjallisen luvan. Kirjoituksista on poistettu työssäoppijoiden nimet sekä heidän mainitsemat yritykset tai muut henkilöt. Tekstin ulkoasu on puhtaasti työssäoppijan omaa tuotosta. Blogiartikkeleiden lisäksi opiskelijoita haastateltiin henkilökohtaisesti ja henkilökohtaisten tulosten julkaisuun on suullinen lupa.

3.1. Mitä tein tänään?

Konkreettisella tasolla oppilaan blogi vastaa kysymykseen: ”Mitä tänään tein?” Opiskelija kuvailee työtehtävät ja työajan eli konkreettisia asioita työssäoppimisesta. Konkreettisten asioiden säännöllinen raportointi antaa oppilaalle rutiinin kirjoittaa tekemisistään. Rutiinilla on oppilaalle monta hyötyä. Myöhemmin opinnoissa oppilaan opinnäytetyöhön kuuluu kirjallinen osa, jonka kirjoittamisessa on hyötyä, että osaa kuvata työtehtäviään.

Lisäksi monissa ammateissa työtehtävien raportointi kuuluu työntekijän normaaliin toimenkuvaan. Yksittäisellä raportoivalla blogimerkinnällä voi olla myöhemmin suuri merkitys kokonaisuuden osana.

6.5.2009: kaskavahku

Tänään jatkoin logon suunnittelua, etesin suunnitelmassani, mutta paljon on hommaa, yritän saaja sen tehtyä piirtopöydällä, mutta harjottelua on suurimmaksi osaksi vielä tämä peli. Sommitteluidea on kyllä hyvä täytyy myöntää. Mies, 19.

Blogia kirjoitetaan myös vaikka ei ole työtehtäviä.

4.5.2009: manaatai.

Kyllähän nyt näin asia on, että minua vituttaa, saatana päivät voi olla pitkiä näin työttömänä. Täällä töissäkin hitaaksi ne haukkuvat ja laiskana ne pittää, vaikei poika tekis kerrassansa mittään. Mies, 19.

Osa oppilaista kuvaa työtehtäviään tarkasti. Blogista huomaa, kuinka ammattisanasto karttuu. Säännöllisessä työtehtävien raportoinnissa tulee esiin huomaamattomasti erilaisia pieniä yksityiskohtia, jotka ovat oppilaalle uutta tai vakiintumassa olevaa tietoa.

Vaikka itse blogin kirjoittaja ei välttämättä huomaa, ulkopuolinen näkee, että blogin kieli on jo muuttumassa ammattimaiseksi. Jo pelkkä raportointi tuo näkyväksi oppimista.

17.4.2009:

Editoitiin virveliraita loppuun x-ohjelmalla, ja vietiin takaisin toiselle koneelle x-ohjelmaan. Välillä oli kyllä ongelmia, alkaa tuntua että laitteet hajoaa käsiin... mutta saatiin se tuotua x-ohjelmaan. Editoitiin siinä vielä miksausta, ei ole kuitenkaan vielä valmista. Mies, 18.

Nuori, 17-vuotias opiskelija voi olla päämäärätietoinen ja tunnollinen.

7.5.2009:

*Taas melkein unohdin kirjoittaa...mutta enpäs unohtunutkaan, hähähää!
Minähän kirjoitan tänne joka päivä niin kuin pitääkin ja se on jämäpti se.
Tänään animoin viisi kohtausta, joihin kuului mm. kävelyä (vyötäisiltä ylöspäin
kuvattuna, pala kakkua siis) ja tuota...erilaisten esineiden...öööh...käyttöä.*

*Hyvin kuvaavaa, mutta en halua pilata jaksoa kertomalla liikaa sen tapahtumista
etukäteen. Tein töitä 9:stä noin klo 14. Aloittelin vähän uutta kohtausta (nro 8),
mutta en ehtinyt tehdä sitä loppuun. Päivä sujui hyvin. Yritin aamulla
työskennellä ulkona kannettavan kanssa mutta kylmä tuli ja nälkä. Eipä tässä
muuta. Nainen, 17.*

Opiskelija kertoi haastattelussa kirjoittaneensa blogia velvollisuuden vuoksi, eikä nähnyt sillä muuta merkitystä, kuin opettajien valvonnan. Kirjoituksesta paistaa kuitenkin kirjoittamisen ilo. Kirjoittaja on kuvannut työpäivän tehtävät sujuvalla otteella. Hän kuvaa muutakin, kuin työtehtäviä. Työmatkan kuvaus saa useimman lukijan samaistumaan kertojaan.

27.3.2009:

*..Päivä meni kivasti, mutta bussin edessä jonottaminen oli todella ärsyttävää.
Ensinnäkin se jono oli varmaan kymmenen metriä pitkä ja toiseksi edessäni
seisoi joku räkätautinen pissis...niin juuri, pissis...en tykkää yleensä leimata
ihmisiä mutta hänen takanaan oli todella ärsyttävää seisoa joten koen, että
minulla on siihen oikeus. Oliko muijalla vesikauhu vai miksi sen piti sylkeä joka
viides sekunti? Terveen ihmisen ei tarvitse räkiä noin paljon. Phtyi. Phtyi. Phtyi.
Meinasi mennä hermot. Onneksi pääsin lopulta lämpimään bussiin istumaan ja
voitonriemu valtasi minut.*

*Yritäpäs nyt syljeskellä! Ahahhahahah~ Hän nousi kyydistä ennen minua. En
nähty häntä sen koommin mutta voisin lyödä pienestä summasta rahaa vetoa
ellen olisi uhkapelejä vastaan että ei kulunut minuuttiakaan ennen kuin kyseisen
henkilön piti taas sylkeä.” Nainen, 17.*

Mikä kuuluu kirjoittamisen piiriin ja mikä ei? Jos blogia kirjoittaessa alkaa liiaksi rajata, voiko jälkeensä tärkeäksi osoittautuva kokemus jäädä kirjoittamatta? Materiaalia kannattaa tuottaa mieluummin liikaa, kuin liian vähän. Paljosta voidaan jälkeensä suodattaa ydinasia esiin.

Yhden opiskelijan blogikirjoitusten lopussa on raportti työtehtävistä. Hän ei paljonkaan erittele työtehtäviä. 14.4.2009: *"Työaikani 9:00 – 14:30. Käsittelin kuvia painokuntoon."* Nainen, 18.

Hänen työtehtävät eivät ole ammatillisesti kovinkaan haastavia, eikä hän tee niistä numeroa. Hän ei myöskään erittele oppimiskokemuksia oman alan töissä. Hän suunnittelee alan vaihtoa opiskeluiden jälkeen. Haastattelussa hän sanoo: *"Nyt ajattelen, että Lybeckeriltä valmistuutuani voisin opiskella vaikkapa viittomakielen opettajaksi, tuskin jään tälle alalle. Suunnitelmani ovat siis muuttuneet Lybeckerin aikana."* Hänen bloginsa ansio onkin värikäs kuvaus päivän tapahtumista alakoulussa, missä hän on työssäoppimassa.

26.3.2009: Tunkeilija paratiisissa

Koulu on ikäänkuin lasten valtakunta. Me menemme lasten ehdoilla. Valtakuntaa johtavat opettajat, jotka ovat kuitenkin itse aikuisia, eivätkä elää enää lapsen viattomassa maailmassa. Me aikuiset emme voi ymmärtää lapsen maailmaa. Meidän maailmankatsomuksemme on liian erilainen. Me aikuiset kun olemme lasten kanssa elämme heidän maailmassaan, mutta he eivät tiedä meidän maailmastamme mitään. Heille se kaikki on vierasta... Lasten maailma on kuin paratiisi.

Istun taas koneella ja teen töitäni. Luokka on kovin meluinen. Lapset heittelevät palloilla toisiaan ja juoksentelvat luokasta ulos ja taas takaisin. Jotkut riitelevät suklaapatukasta ja jotkut puolestaan nimittelevät toisiaan. Koitan keskittyä ja tehdä töitäni, mutta välillä se on vähän vaikeaa. Joskus he koittavat vallata konetta tai sitten tulevat kertomaan juttujaan. Lapset eivät haittaa minua. No, ehkä välillä kun koitan oikein keskittyä. Silti en halua vaihtaa paikkaa luokan perältä. Luulin tulleeni täysin vieraaseen paikkaan, josta en tunne ketään. Taisin erehtyä.

Tuttuja opettajia edellisistä kouluista joissa olin. Työnantajani muisti minut kun olin puolen metrin korkuinen. Olin leikkimässä hänen siskonsa lasten kanssa. Voi eii... Olin oikea rasavilli.

Tänään oli vähän lyhyempi päivä. 9:00 - 14:00. Työnantajalla oli menoa jonnekin... Kuvasin taas oppilaiden koulutöitä ja laittelin niitä koneelle. Nainen, 18.

Opiskelija käsittelee lapsuuden ja aikuisuuden eroja, hän on juuri tulossa täysi-ikäiseksi ja aihe kiinnostaa häntä. Hänen bloginsa aihe kääntyykin oman identiteetin miettimiseen ammatti-identiteetin sijasta. Blogi ja työskentely alakoulussa onkin innoittanut suurempien asioiden käsittelyyn, kuin oman alan oppiminen.

20.5.2009: Porras aikuisuuteen

Tulin vähän myöhemmin töihin. Jäin äidin kanssa suustani kiinni... Tällä kertaa sain töitä hoidettua. Uneksin pitkästä kesälomasta ja autokoulusta. Saisinpa pian kortin ja pääsisin kaahaillemaan... Ajaisin pitkin Suomea. Se vapauden tunne. En ole enää lapsuuden orja.

Aikuisille ihmisille tämä on vanha juttu, jonka he ovat nuorena käyneet läpi. Minulle se on uusi ja hieno asia. Vastuu, aikuisten kunnioitus aikuista ihmistä kohtaan. Se on hienoa. Ei puhuta enää lapsesta tai alaikäisestä. Puhutaan nuoresta aikuisesta, joka osaa ottaa vastuuta. Puhutaan ihmisestä, joka rakentaa elämänsä. Mutta nyt on ajankohtaisena kesäloma. Päivät vierikää. Aika mahtisi meille näytä. Nopeasti käännä aikapyörää ja salli meille vapaus.

Työaika 10:30 - 14:00. Tein koostetta messuilta. Editoin videota messuista. Nainen, 18.

Yllä olevan oppilaan blogi sai suuren suosion lukijoiden parissa eivätkä opettajat lähteneet suitsimaan aihepiiriä enemmän omia työtehtäviä kuvaavaan suuntaan, päinvastoin.

3.2. Mitä opin tänään?

Reflektoivalla tasolla oppilaan blogi vastaa kysymykseen: ”Mitä tänään opin?” Siinä opiskelija arvioi oppimistaan. Tässä ulottuvuudessa blogi on kuin oppimispäiväkirja. Päivi Tynjälä kirjoittaa oppimispäiväkirjasta: Se sisältää siis keskeisesti metakognitiivisen komponentin: se on omien kognitiivisten toimintojen tietoista tarkkailua ja arviointia. Miten ymmärrän asiat? Mitä ajatuksia ne minussa herättävät? Mistä saattaisin olla eri mieltä? Mitä olen erityisesti oppinut? Mitä olen ajatellut asioista aikaisemmin? Onko opetus (työssäoppiminen, toim. huom) muuttanut näitä ajatuksia? (Tynjälä 2004, 179).

Kirjoittaessaan opiskelija joutuu uudelleen konstruoimaan päivän oppimistaan. Se vaatii mielen sisäistä jäsentelyä ja samalla tekee itse oppimisesta merkityksellisempää ja laadukkaampaa, kuin ilman blogin kirjoittamista. Kognitiivisesta mallioppimisesta Oulun AMK sivut lainaavat Hakkarasta näin: ”Kognitiivinen oppiminen kiinnittää huomiota oppijan mielen sisäisiin prosesseihin ja tiedon muodostukseen.”

Huomio kiinnittyy oppimisen laadullisiin tekijöihin. Oppiminen on näin aktiivista, tavoitteellista toimintaa, jossa oppija toimii itsenäisenä ajattelijana ja tiedon hakijana. Oppija valikoi, tulkitsee ja konstruoi tietoa itse reflektoimalla omaa ajatteluaan ja toimintansa (Hakkarainen 1999.)

Blogille annettu tehtävä toimia oppimispäiväkirjana kiinnittää oppilaan huomion oppimiseensa. Sitä aihetta ei välttämättä huomaisi työssäoppimisjakson tohinassa. Opiskelija saa silloin huomata toimivansa itsenäisenä ajattelijana ja tiedon hakijana. Jälkeenpäin blogista luettuna opiskelija voi nähdä kehittymisensä, kuinka alun haparoiva tekeminen muuttuu kohti ammattilaisen taitavaa tekemistä.

23.4.2009: päivä Huippuvuorilla

Juu en tehny mitään, mutta opiskelin itte omaa projektiani ahkerasti, ja se edistyi hyvin. Huomenna kuvaan pomoa kun ei tänään ollu kuulemma edustuskunnossa::juuu....,MUtta sitten juuri kun olin jo valmistautumassa kampille lähtöön, niin eräs kalju heebo tuli ja sano, että pitäs X-firmalle ottaa kuvia. Mie kävin ensin tunnin kaupungilla juoksemassa yhtä helvetin munakelloa, kun se löytyi tulini takasin, ja aloin kuvaamaan. Kuvaaminen oli haasteellista, muna oli näet metallinen ja heijastumia piti tulla mahdollisimman vähän, onneksi keksin valkoisen pahviympyrän jonka avulla kuvista tuli loistavia. Tuli sen kaljun heebon kanssa sanaharkkaaki, kun se ei tuntunut tajuavan yhtä juttua, joka vain nyt ei ollu mahdollista ilman kuvamuokkausta..Oli koko työharjoitteluni mukavin tehtävänanto...tähän asti. Mies, 19.

Oppimistapahtumien kirjoituksissa jokaisen työssäoppijan tyyli korostuu entisestään, mutta se auttaa opiskelijaa ilmaisemaan itseään paremmin kuin ei tarvitse joka sanaansa säästellä. Blogi on tarkoitettu myös opiskelijakollegoille ja sen vuoksi on tärkeää, että myös he innostuvat toistensa kirjoittamista teksteistä.

Työssäoppimisen ja kehittymisen myötä oppilaan näkökulmasta työ itsessään vaatii itsearviota. Opiskelija tarkastelee työtään, vertailee sitä ja ymmärtää, että omalle työlleen voi tulla sokeaksi, joten sitä pitää tarkastella myöhemmin tuoreesta näkökulmasta.

5.5.2009:

Poltin keikat cd:lle, mutta nyt kun kuuntelin niitä suoraan levyltä niin oli aika vaihtelevan kuuloiset miksaukset, piti siis miksata vielä lisää. Otin yhdeltä bändin albumilta yhden biisin vertailukohteeksi, jonka tasoista soundia halutaan, ja mikksasin edelleen vertaillen siihen ja mikksauksia keskenään. Kuulostavat heti paljon paremmilta. (Toivottavasti vielä huomennakin, kun on pitänyt taukoa ja kuuntelee "uusien korvin"). Stereokuvan miksaus on hieman hankalaa ilman kuulokkeita, mutta kaipa tuo toimii. Otan sitten uudet miksaukset vaikka kotiin ja kuuntelen siellä, tietää vähän miltä kuulostaa muuallakin kuin näillä studiokaiuttimilla. Mies, 18.

Työssäoppiminen tuo vastaan usein ongelmia ja näissä tilanteissa oppiminen tapahtuu luontevasti työpaikkaohjaajan neuvomana.

29.4.2009:

... Viimeinen oli todella inhottava, mutta kun x-niminen työpaikkaohjaaja neuvoi vähän niin sain ajoitettua maskin oikein. Ei siinä kyllä ole mitään järkeä, että maski vaikuttaa movieclippiin niin omituisesti: se nimittäin laittoi symboliloopin kulkemaan alusta ja tämä näkyi kerrassaan inhottavana nykäyksenä keskellä animaatiota. X-ohjelmalla on omat pikku oikkunsa joita on toteltava muuten ei tule mitään. Mutta nykäys tosiaan korjautui laittamalla maski eri kohtaan aikajanalla. Huomenna leikataan. *Jimminy crickets!! Nainen, 17.*

Pohdinta kohdistuu työkaluun, sen syvemmän tason ominaisuuksiin ja oikkuihin sekä niihin sopeutumisesta. Syvällisen, oikkujen syitä ajattelevan pohdinnan aika ei ole vielä.

3.3. Kuka olen alani ammattilaisena?

Blogiartikkeleista kasautuu koko työssäoppimisjakson kattava tarina. Sillon blogiartikkelin merkitys kokonaisuuden osana kasvaa suuremmaksi, kuin se alun perin oli yksittäisenä merkintänä. Se voi olla kuin sarjakuvan ruutu (kuvio 2), joka sarjakuvasta irrotettuna ei merkitse mitään, mutta on tärkeä elementti koko sarjakuvalle.

Kuvio 2. Pekka Puupää –sarjakuvan ruutu (Piiros: Fogeli).

Identiteettitason nimi liittyy narratiivisessa tutkimukseen. Siinä usein tutkitaan ihmisen oma elämäkerrallisia tarinoita. Silloin tarinan peruskysymys usein on: ”Kuka olen?” (Heikkinen & Syrjälä 2002, 102). Kysymys on juhlallinen, haastava kokonaisen elämän kokoinen.

Ihminen on kertova ja kertomusten kautta maailmaansa tulkitseva olento. Hän ymmärtää elämäänsä ja siihen liittyvät tapahtumat tarinan muodossa ja rakentaa identiteettiään kertomusten välityksellä (Heikkinen & Syrjälä 2002, 103). Työssäoppimisen blogia kirjoittava opiskelija parhaimmillaan rakentaa omaa orastavaa ammatillista identiteettiäni kertomuksillaan.

Työssäoppimisblogia kirjoittaessa kysymys voi kuulua: Kuka minä olen oman alani ammattilaisena? Oppilaille on annettu vapaus kirjoittaa työtehtävien raportoinnin ja oppimisen reflektoinnin lisäksi havainnoistaan ja tuntemuksistaan työpaikoilla.

Blogi kasaantuu sirpaleisista kirjoituksista, jotka yhdessä voivat kasvaa yhdeksi kokonaiseksi tarinaksi. Tarina voi olla oppilaalle yksi rakennuspalikka tai lähtöpiste hänen koko työuran mittaisen ammatti-identiteetin rakentamisessa.

Kertomuksen käsite viittaa tarinallisen kiertokulun teorian yhteydessä ihmisen itsestään toisille kertomaan tarinaan. Kertomuksen luonteenomainen aikamuoto on imperfekti, eli tyypillisemmin kertomus esittää tapahtumia, jotka ovat jo toteutuneet. Kerronnassa voidaan luoda tapahtuneesta yhä uusia tulkintoja. Kertomalla tarinaansa ihminen voi saada aikaan sosiaalisia vaikutuksia, jakaa kokemuksiaan, saada jäsenyyksilleen sosiaalisia vahvistusta ja reflektoida kokemustaan. Kertomus siirtyy sosiaaliseen tarinavarantoon kuulijoiden resurssiksi, jota he voivat käyttää hyväksi oman elämänsä tulkitsemisessa. (Hänninen 2003, 22).

Työssäoppisblogin yksi tavoite on avata oppilaitoksen piirissä julkiseksi työssäoppimispäiväkirjat, jotka ennen olivat yksityisiä. Verkon kautta ne ovat muiden opiskelijoiden luettavina ja samalla heidän apuna oppimisessa ja heidän omien työssäoppimiskokemusten tulkinnassa.

2.4.2009: "Kovatajat

Juu tänään annettiin kova tehtävä enkä ees suoriutunu siitä. olis pitäny tehdä alustavat luonnokset X-nimiselle firmalle. aikaa oli reilut 2tuntia,,,juuu sanoin että kyllähän juttu on silleen, että olen harjoittelija en ammattilainen, tosin teen sen omalla ajalla harjoituksena kun tehtävässä tuli jälleen esille sellaisia asioita joita ei kunniakkaassa koulussamme oltu yllätys yllätys koskaan opetettu. täytyy yrittää kovasti, niin eiköhän se tästä. Mies, 19.

Tilanne on tuttu monille työssäoppijoille. Liian kova haaste. Työssäoppiminen tuo opiskelijalle esiin oppimisen paikkoja. Työssäoppiminen siis osoittaa oppilaalle, ettei hän ole vielä ammattilainen. Se myös tuo konkreettisesti näkyviin opiskeluiden maalin eli ammattilaisuuden, sitä edustavat työpaikalla olevat työntekijät. Työssäoppiminen parhaimmillaan motivoi opiskelijaa ponnistelemaan kohti maalia. Kirjoitukset toimivat samalla vertaistukena toisille opiskelijoille.

Monessa kirjoituksessa tulee esiin jännitys, kuinka oma työ arvioidaan työssäoppimispaikassa.

27.4.2009: manadat

Tänään oli sen X:n kuvaus ensin valkkasin kuvauspaikan, sitten mettästin kireistä pomaä ympäri familyä, kun saatiin kuvaus alkaneeksi, niin otin 8 kuvaa ja totesin, että tässä kyllä tuli jo kaksi tarpeeksi edustavaa kuvaa. Siis nopeat kuvaukset oli, ensin niitä vartotaan neljä päivää ja koko heela hoito on 8 kuvan jälkeen purkissa, tosin sääsin kuvista vähän valotusta ja rajasin turhia pois. Kun näytin kuvat pomolle se ei ollut tyytyväinen, ja mietin että ei helvetti mie olisin minuuttiin kerennyä ottaa kevyesti 20 kuvaa ja mie otin vain 8....no pomo sano -Joo no ei väliä minkä valittet noi on kaikki ihan perseestä.... mie mielessäni mietin -voi helvetti, mutta se tokas perään vain -MuHutta hei mallista se on kiinni, kato paskasta mallista ei saa hyviä kuvia. mie että kyllä voimma ottaa vielä kuvia , pomo totes vain -eihei pistä menemään vaan, ja samalla kopauttu kädellä olkapäätäni...sellanen jännä tilanne siis tänään. Mies, 19.

Johtaja käyttää hyväkseen työssäoppijan epävarmuutta ja kyseenalaistaa kuvien hyvyyden, kunnes laukaisee jännitteen. Vaikka kyse on humoristisesta tilanteesta, taustalla näkyy työssäoppijan epävarmuus oman työn pätevydestä ammattimaailmassa. Jokainen hyväksyty työ on askel kohti ammattilaisen statusta.

Blogeista löytyy myös kokonaisia tarinoita työssäoppimisjaksolta. Seuraava blogikirjoitus pitää sisällään sinnikästä, yksityiskohtaista tekemistä, tekemisen arviointia ja korjaamista ja hienosäätöä. Voiko tarinasta vetää johtopäätöksen millainen ammatti-identiteetti kirjoittajalle on kasvamassa? Johtolanka vastaukseen saattaa olla kuvaus virvelin saundin korjaamisesta.

2.4.2009:

"Bändin jäsenet olivat kuunnelleet miksauksen ja kehuivat, huomauttivat vaan mm. stereokuvasta (kitaroiden panorointi) ja rumpujen virvelin soundista, sekä laulajan ääntä voisi koittaa muokata. Tänään töissä oli eräs henkilö, jolla oli enemmänkin kokemusta miksauksesta ja neuvoi mitä virvelille voisi tehdä, kokeilin siinä niitä soundeja sitten parannella... Mies, 18.

16.4.2009:

Tänään työskentelin sen ammattilaismiksaajan kanssa. Yhden keikan äänityksissä virvelin saundi ei kuulosta kovin hyvältä, niin editoitiin sitä x-ohjelmalla. Siinä on kyllä hommaa kun pitää suunnilleen jokainen virvelinisku koko keikalta editoida. Mies, 18.

Blogin kirjoittajalla on valta päättää, mitä nostaa päivän tapahtumista esille. Hän kirjoittaa omasta mielestään oleellimmat tapahtumat blogiin. Opiskelijat kertovat vaatimattomalla ammattiyllpeydellä, kuinka tarkkaa työn pitää olla. Ammatti-identiteettiin kuuluu ylpeys omasta alasta ja sen vaativuudesta.

Ylpeitä ollaan perushoitajajista talorakentajajiin tai myyjistä hitsaajiin. Niin kuin hitsaajan on pystyttävä hitsaamaan virheetöntä saumaa, on miksaajan käytävä jokainen virvelin isku läpi. Huolellinen työ on niin hitsaajan kuin miksaajankin ylpeydenaihe.

Blogeista myös erottuu persoonat & kirjoitustyyli. Yksi oppilaista kutsuu vierailijaa ”erääksi henkilöksi”, kun taas toinen kutsuu työtehtävän antajaa ”kaljuksi heeboksi”.

Kun opiskelija ensimmäisen kerran pääsee kiinni oikeaan työhön, tunne voi olla epäuskoinen. Katkelma ensimmäisen työssäoppimispäivän blogiartikkelista:

23.3.2009:

”Miten tällainen tomppeli saikaan tällaisen huippupaikan suoraan huipulta?” Nainen, 17.

Vaikka blogiartikkelissa kirjoittaja liioittelee omaa huonouttaan, rivien välistä voi lukea todellista epärointiä omia kykyjä kohtaan. Tämän blogimerkinnän arvo nousee, kun työssäoppiminen on päässyt vauhtiinsa ja kirjoittaja huomaa kykynsä kantavan. Jos opiskelija alkaa epäillä, ettei kehitystä ole tapahtunut, on blogissa itsekirjoitettua todistusaineistoa päinvastaisesta.

3.4.2009:

Tänään sain työt valmiiksi aikaisin. Animoin kaksi skeneä ja loput ovatkin sitten x-työpaikkaohjaajalle varattuja. Ensi viikolla ne lluultavasti laitetaan valmiiksi äänityötä varten ja voin siirtyä animoimaan seuraavaa x-sarjan jaksoa. On mukavaa päästä viikonlopun viettoon, vaikka koko työssäoppimisjakso on tähän mennessä tuntunut melkein ihanan pitkältä llomalta. Päivät kuluvat niin nopeasti kun animoi ja x-ohjelma aukaisee minulle joka päivä uusia mahdollisuuksia ja reittejä joita pitkin pääsee perille tavoiteeseen. Kummallista ettei koulussa x-ohjelman tunneilla ollut juuri koskaan näin mukavaa. Ehkä asiaan vaikuttaa itsenäisen työskentelyn tuoma vapaus (ja ilmainen kahvi) sekä helpot tehtävät. Mutta minä olen ainakin löpinäni löpissyt tältä päivältä, hyvää viikonloppua vaan. Nainen, 17.

Työssäoppiminen sujuu helposti, työssäoppija tekee työtehtävät rutiininomaisesti. Aikaa jää verrata koulutyöskentelyä ja työssäoppimista. Hän kertoo haastattelussa blogin kirjoittamisesta näin:

Se oli ihan OK. Se oli velvollisuus, kai se piti tehdä. Olin suuripiirteinen blogin kirjoittamisessa. TOP oli samojen asioiden tekemistä ja siitä oli vaikeaa kirjoittaa mielenkiintoisesti. En tiedä autoiko se oppimista mutta kai se auttaa opettajia pitämään oppilaat ruodussa. Nainen, 17.

Usea työ on samojen asioiden tekemistä, siinä rutiini kasvaa, eikä huomaakaan, kuinka ennen vaikeat ja ponnistelua vaatineet suoritukset muuttuvat rutiininomaisiksi. Alussa pitkältä vaikuttanut työssäoppimisjakso kuluu nopeasti, kun tekemistä riittää.

25.5.2009:

Ärkh, kello on jo 7...

En huomannut, mihin aika meni. -.-

Mutta joo: tänään tein loppuun viimeisen skenen x-sarjan jaksosta ja leikkasin ne, jotka vielä tarvitsivat leikkausta. Loppuviikosta tulee rento koska kaikki jaksot ovat jo loppuneet tältä erää. Pääsen tekemään hieman muutoksia valmiisiin ja rukkaillemaan pelejä ja se onkin sitten siinä. Vähän surullista, en ikinä olisi uskonut että työharjoittelu menee näin nopeasti ohi.” Nainen, 17

Opiskelijan blogeista kehittyvä tarina kertoo nopeasta työelämään sopeutumisesta. Hän huomaa nopeasti pärjäävänsä hyvin työssä. Pärjääminen välitty pakottomana, humoristisena kirjoittamisena. Opiskelija on piirtänyt muutamia sarjakuvia, joista näkyy läheinen suhde työkaluun, tietokoneeseen (kuvio 3).

Kuvio 3. Opiskelijan suhde tietokoneeseen (Piirros: 2. vuosikurssin opiskelija Lybeckerin KTO:sta).

3.4. Johtopäätöksiä TOPblogin analyyseistä

Kun blogeja on tarkasteltu ”kolmen tason” näkökulmasta, on kirkastunut muutamia ajatuksia. Suurin osa blogeista toteuttaa ensimmäistä, konkreettista, tasoa. Konkreettisella tasolla opiskelija kuvaa työtehtäviään. Työtehtävien kuvaaminenkin on tärkeää. Toiminnan kuvauksissa tulee esiin pieniä huomioita osaamisen tasosta, vastaan tulevista ongelmista, niiden ratkaisusta ja monesta muusta jälkeensä nähtynä merkityksellisestä seikasta. Työtehtävien kuvaus koetaan usein liian tavalliseksi tai tylsäksi, opettajan kannattaisi kuitenkin kannustaa opiskelija kuvaamaan tekemistään tarkemmin. Työtehtävien kuvaus paljastaa usein taitojen kehittymisen ja siksi siihen kannattaa panostaa.

Analysoiduissa TOPblogeissa ei esiinny paljoakaan oman oppimisensa pohtimista eli reflektointia tason kirjoittamista. Esimerkkejä on vaikea löytää. Mistä tämä johtuu? Työssäoppimisessa ei välttämättä päivittäin tule vastaan opiskelijalle uusia asioita, työtehtävät ovat samoja, niinpä rutiinin ja varmuuden kasvaminen työtehtävissä saattaa olla vaikeaa havaita. Lisäksi katse kohdistuu työtehtäviin, eikä kiinnitetä huomiota työelämälle tyypillisiin asioihin: työelämässä olemiseen, työyhteisöön, työelämän erilaisuuteen kouluelämään verrattuna tai vastuuseen työelämässä.

Työssäoppimisjaksolla opiskelijat oppivat paljon näitä asioita, mutta sitä ei ole kirjoitettu blogiartikkeleihin. Reflektoinnin puute johtui myös siitä, ettei esittelyn jälkeen opiskelijoita ohjattu erityisesti havainnoimaan oppimistaan. Opettajat harvemmin esittivät tarkentavia kysymyksiä oppilaille.

Oman ammatti-identiteetin kehittymistä eli identiteettitasoa kirjoittamista oli vaikeaa havaita TOPblogeissa. Mistä tämä johtuu? Päivittäiset blogiartikkelit eivät ole pitkiä, huomio niissä on päivän tekemisessä, eikä laajemmalle ajattelulle jää tilaa. Entä useamman blogiartikkelin muodostama kokonaisuus? Sekin muodostuu katkonaiseksi, harvalla opiskelijalla työtehtävät muodostavat laajemman useita päiviä kattavan projektin, jonka edistymisen seuraaminen muodostaisi kokonaisuuden. Opiskelijat tarvitsivat ohjaavaa harjoittelua omaa ammatti-identiteettiä pohtivaan kirjoittamiseen. Nyt ennen työssäoppimista ei harjoiteltu erityisesti kirjoittamista, ohjeistus kirjoittamiseen oli kovin pintapuolista. Kysymys ”Kuka olen alani ammattilaisena?” tulisi suoraan esittää tehtäväksi tai pohdittavaksi blogissa.

Kymmenen viikkoa saattaa olla kovin lyhyt aika ammatti-identiteetin pohtimiseen niin tarinallisesti kuin muutenkaan. TOPblogin jatkuessa toisen kymmenviikkoisen ajan, saattaa näistä kahdesta työssäoppimisjaksosta yhteensä kasvaa tarina, jolla on ammatti-identiteettiä rakentavaa merkitystä.

Identiteettitason kirjoittamista löytyy kuitenkin jonkun verran. TOPblogissa havaittiin jopa omaa kasvua pohtivaa kerrontaa. Blogi on voinut toimia oman identiteetin jäsennystyökaluna. Esimerkkinä omaa identiteettiä pohtivasta kirjoittamisesta on aiemmin lainattu ”nainen 18v”, joka kirjoitti aikuistumisestaan.

Blogikirjoitusten merkitys saattaa kasvaa ajan tuoman perspektiivin myötä. Tästä näkökulmasta blogikirjoittamisen säännöllisyys muodostuu tärkeäksi. Opiskelijoiden olisi hyvä työssäoppimisen palautetunneilla koota omasta blogistaan tarinallinen raportti. Palatessaan teksteihinsä opiskelijalla on mahdollisuus nähdä oma kehittyminen. Raportin tekeminen saattaa myös avata ajatuksia itsestä oman ammattialan tekijänä. Opiskelijoiden palautteita työssäoppimisjaksolta voi lukea liitteestä 1.

Opettajan ohjaus saattaisi auttaa opiskelijoita kirjoittamaan oppimista edistäviä TOPblogeja. Opettajat voisivat kommentoida blogeja tarkentavilla kysymyksillä. Hän voisi haastaa opiskelijan miettimään oppimistaan, vaikka katsomaan mennyttä viikkoa oppimisen kannalta. Ennen työssäoppimista voitaisiin harjoitella kirjoittamista aiheena minä oman alan tekijänä. Aihe voitaisiin antaa myös evästykseksi työssäoppimisjaksolle. Aihe voitaisiin vielä palauttaa mieliin loppuraportin koostamisessa.

4. Opettaja ja työssäoppimisblogi

Luonnollisesti blogi voi tuoda opettajalle lisää työarkia, mutta kun alkukankeudet on selvitetty ja homma saatu käyntiin, voi parhaassa tapauksessa olla rikastuttavimpia kokemuksia työssäoppimisen seuraamisessa. Työssäoppijoiden kokemuksia voi käyttää hyödyksi opetuksessa niin, että opiskelija, joka on perehtynyt tiettyyn asiaan tai yritykseen voisi kouluttaa toisia, opettaja seurattessaan blogia saa tietoa opiskelijan perehtyneisyydestä.

Opettajan pitää miettiä, kuinka tuttavallisesti kommentoi oppilaiden kirjoituksia. Hannu Laaksola kirjoittaa Facebookista Opettaja-lehden pääkirjoituksessa 6.10.2009 seuraavasti:

Opettajan ja oppilaan Facebook-kaveruus ei ole ongelmatonta. Pahimmillaan se saattaa vaarantaa tasavertaisen kohtelun tai rikkoa opettajan salassapitovelvollisuutta, etenkin jos käytetään oppilaiden nimiä. Jos opettaja ottaa kaverikseen vastakkaista sukupuolta olevan alaikäisen, siinäkin piilee vaara. Facebook -viestistä jää aina kirjallinen näyttö, ja jos viesti irroitetaan alkuperäisestä yhteydestä ja tulkitaan siitä poikeavalla tavalla, sopivuuden rajat voivat olla koetuksella.

Varsinkin intiimien asioiden käsittely Facebookissa voi vaarantaa perinteisen opettaja-oppilas-suhteen ja murentaa opettajan auktoriteettia.

Vaikka Laaksola kirjoittaa Facebookista, joka kuuluu oppilaiden ja opettajien vapaa-aikaan, samoja aiheita kannattaa TOPblogissa toimivan opettajan miettiä. TOPblogissa on Facebookin piirteitä ja perinteistä opettaja-oppilas-suhdetta koetellaan uudessa ympäristössä.

4.1. Opettajien kokemuksia työssäoppimisblogista

Seuraavat kokemukset perustuvat kolmen Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopiston viestinnän osaston opettajien haastatteluun. He kaikki toimivat viime keväänä työssäoppimisen ohjaavina opettajina ja heidän työssäoppimisryhmät käyttivät TOPblogia.

Kaksi opettajaa piti blogia loistavana innovaationa, molemmat tahoillaan kertoivat ensimmäisessä lauseessa sen helpottaneen työtä. Molemmat sanoivat blogin mahdollistaneen miltei reaaliaikaisen kontrollin työssäoppijoista, opettaja näkee mitä he tekevät. TOPblogia pidettiin myös paljon monipuolisempana kuin paperista työssäoppimispäiväkirjaa.

Kolmas opettaja kertoi alkuun suhtautuneensa varauksella TOPblogiin, koska mieltä askarrutti alkaisivatko oppilaat edes kirjoittamaan siihen.

Lisäksi yhteisesti mietintää aiheutti, kuinka oppilaiden poissaolot tarkastetaan ja kuinka työpaikkaohjaaja kuittaa opiskelijan blogin. Kolmannen opettajan varautuneisuus poistui, kun hän huomasi, kuinka oppilaiden oli kiva seurata toistensa tekemisiä ympäri Suomea, hän näki ajatustenvaihtoa yli jopa koulutusohjelmien. Hänestä TOPblogi on todella hyvä oppilaille.

Pohdintaa aiheutti oppilaiden kirjoitusten välillä rajukin tyyli. Mietittiin, ymmärtävätkö oppilaat kavereille herjaa heittäessään, että myös työpaikkaohjaajat lukevat TOPblogia.

4.2. Työssäoppimisblogi, antoiko enemmän kuin otti?

Kaikki opettajat olivat sitä mieltä, että TOPblogin käyttö mahtuu kevyesti työssäoppimisen valvontaan annettuihin resursseihin. TOPblogin koettiin jopa tehostavan työssäoppimisresurssin käyttöä. Yksi opettaja sanoi kommentoineensa puolet oppilaista toisena ja puolet toisena päivänä, kun kahdesti viikossa kävi katsomassa blogeja, eikä pitänyt tätä kovinkaan raskaana.

TOPblogi on ollut opettajille myönteinen kokemus mutta joukkoon mahtuu yksi haastava tapaus, joka pitää nostaa esiin. Eräs opiskelija suoritti työssäoppimista koululla opettajien valvonnassa. Opiskelija aloitti purnaamisen heti työssäoppimisjakson alussa. Hän koki TOPblogin holhoavana valvontana. Hän purnasi työtehtävien laadusta, syyllisti valvovaa opettajaa ja meni miltei henkilökohtaisuuksiin. Nyt jälkeenpäin tapaukselle voi nauraa, kun ajattelee, että opiskelija sai purkaa pahimpia höyryjään näppäimistön kautta.

Kirjoittaja itsekkin on jälkeenpäin kauhistellut kirjoituksiaan. Työssäoppiminen oli sattunut vaikealle ajanjaksolle elämässä. Mutta silloin tilanteen ollessa päällä opettajienkin piti hengittää syvään ja rauhoittua luettuaan blogia. Opettajien toimintalinja oli nousta asian yläpuolelle ja jättää kirjoittelu omaan arvoonsa. Pian blogimerkinnät hautautuivat jatkuvasti kasautuvaan blogiympäristöön, ilman, että opettajia lukuun ottamatta kukaan noteerasi kirjoituksia.

Haastattelussa keskusteltiin myös tekstien sisällöstä, olisiko kirjoituksia pitänyt poistaa. Ei, vastaa opettaja, koska poistaminen tarkoittaisi Kiinan malliin menemistä. Ihmisillä pitää olla ilmaisunvapaus, vaikka tekstit tuntuivat pahoilta opettajasta. -Tällaiset tapaukset ovat marginaalisia, sanoo opettaja.

Bloginkirjoittajille pitää teroittaa eettisiä näkemyksiä. Kritisointi pitää tehdä loukkaamatta, lokalinjalle ei saa mennä.

4.3. Opettaja TOPblogissa

Blogiin kirjoittaminen pitää ohjeistaa hyvin. Oppilaille pitää kertoa blogin kirjoittamisesta, sen eettisistä säännöistä, millaista sisältöä blogin tulee vähintään sisältää. Esimerkiksi Lybeckerillä pitää blogiartikkeliin kirjoittaa työaika. Sopimattomasta sisällöstä pitää etukäteen tiedottaa, määritellä se ja kertoa opiskelijoille, että se poistetaan.

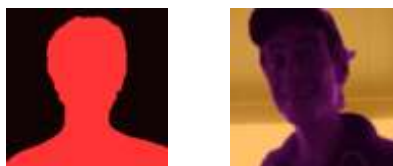
Opiskelijoita pitää myös kehottaa ilmoittamaan sopimattomasta sisällöstä. Oppilaille pitää näyttää, kuinka verkoston kautta voi yksityisestikin kirjoittaa toiselle: Lybeckerin Ning-verkostossa jokaisen jäsenen omalla sivulla on linkki ”lähetä viesti”, sitä kautta voi viestiä yksityisesti.

Oppilaiden olisi hyvä tulla jäseneksi ja saada tutustua blogiin hyvissä ajoin ennen työssäoppimisjaksoa. Valmistavalla tunnilla he voisivat kirjoittaa harjoitusblogin, laittaa kuvan itsestään, kommentoida kaverille ja muokata omaa profiiliaan.

Tutustuessa esiin nousee kysymyksiä, jotka on hyvä ratkaista jo koulussa, kuin puhelimen välityksellä työssäoppimisjakson alettua. Opiskelijoita kannattaa innostaa kommentoimaan toisten blogeja, verkosto on sosiaalinen ja oppilaiden välinen keskustelu on erittäin tavoiteltua.

Vaikka oppimisensa peilaamista, työtehtävien kuvaamista ym. pitää kirjoittaa, on muistettava antaa vapauksiakin. Blogiartikkeleiden suola ovat vapaamuotoiset kuvaukset, vitsit ja sattumukset, kuvista ja sarjakuvista puhumattakaan. Ne tiivistävät yhteisöllisyyttä ja antavat hupia kirjoittamiseen. Opiskelun ei tarvitse joka kohdassa olla vakavaa! Työssäoppimispaikan tunnelmien kuvaus saattaa tehdä näkyväksi työelämästä oppimista.

Opettajan pitää esiintyä verkkoyhteisössä kuvallaan. Kuvakkeella on suuri mentaalinen merkitys. Yhteisön tarjoama siluettioletuskuva antaa käyttäjästään epäluotettavan kuvan. Aivan kuin käyttäjä ei uskaltaisi toimia omana itsenään. Ei opettaja kulje naamari tai huppu päässä koulussakaan (kuvio 4). Jo pelkkä abstrakti kuvio tekee käyttäjästä persoonallisen ja luotettavan.

Kuvio 4. Oletuskuva Ning-yhteisössä & päivitetty kuva.

Opettajan pitää kommentoida runsaasti. Palaute innostaa blogin kirjoittajia kirjoittamaan enemmän. Opiskelijasta tuntuu hyvälle, kun hänen kirjoituksensa huomataan. Eräs TOPblogia kirjoittanut opiskelija rupesi epäilemään, etteivät hänen kirjoituksensa näkyneet muille verkostossa, kun kukaan ei ollut kommentoinut niitä. Lyhyt persoonallinen kommentti osoittaa kirjoittajalle, että hänen tekstinsä on luettu ja että hänet huomataan. Kirjoittamisella ei ole merkitystä, jollei sitä kukaan lue.

Oppilaita kannattaa innostaa tuomaan kuvia ja töitään verkostoon. Muiden on mukava nähdä missä kirjoittaja työskentelee. Työskentelykuvat ja kuvat valmiista töistä elävöittävät ja tarkentavat kirjallista kuvausta.

TOPblogiin on valittava myös valvova opettaja, joka huolehtii, että sopimatonta sisältöä poistetaan verkostosta. Kriittinen kirjoittaminen ei ole kuitenkaan sopimatonta, kunhan se ei ole ketään loukkaavaa. Opiskelijoilla on oikeus ilmaisunvapauteen. Opettajien on pystyttävä sietämään arvostelua.

TOPblogi ei ole kuitenkaan varsinaisesti kritiikin foorumi, opiskelijoita kannattaa neuvoa miettimään kriittisen kirjoittamisen tasoa blogissa. Kritiikille on myös muita kanavia. Opiskelija voi pitää yhteyttä opettajaan yksityisestikin verkoston kautta ja tärkeimmissä asioissa opiskelijaa pitää kehottaa soittamaan.

Kehittämissideoina työssäoppimisblogiin haastateltavat opettajat halusivat, että TOPblogiin voisi liittää selkeän työkalun poissaolojen seurantaan. Työpaikkaohjaajan pitäisi voida kuitata TOPblogin todenperäisyys helposti. Lisäksi pitäisi kirjoittaa selkeä toimintamalli, jossa tulisi esiin oppilaan velvollisuudet blogin kirjoittamisessa. Ja kuka toimii järjestelmänvalvojana? Perusteellisia käyttöohjeita blogin luomiseen myös kaivattiin, ne löytyvät liitteestä 2.

5. Työpaikkaohjaaja ja työssäoppimisblogi

Työhön perehdyttäminen ja työnopastus ovat tärkeimpiä työpaikoilla toteutettavia koulutuksia. Niiden merkitys työmotivaatioon, työn tuloksiin, työturvallisuuteen ja työyhteisön hyvinvointiin on kiistaton. Perehdyttäminen on monivaiheinen oppimistapahtuma, jossa pyrkimyksenä on saada työntekijän tietoisuuteen työn tavoitteet, organisaation toiminnan ymmärtäminen, omat velvollisuudet ja vastuuasiat ja työn kokonaiskuva. (Lepistö 2004, 56).

Työelämä on muuttunut koko ajan monimutkaisemmaksi. Organisaatiot kasvavat ja muuttuvat jatkuvasti. Lisäksi kehitys tekee koneista ja laitteistoista entistä monimutkaisempia. Mitä enemmän esimerkiksi elektroniikkaa tulee mukaan laitteisiin, sitä enemmän tietoa näiden laitteiden toiminnasta työntekijä tarvitsevat. (Lepistö 2004, 56).

Liiallinen kiire on usein syynä siihen, että perehdyttäminen on puutteellista ja joissakin työpaikoissa se jää kokonaisuudessaan tekemättä. Pitää muistaa, että jokaisella on vastuu huolehtia opastuksesta työpaikalla ja on välittömästi puututtava jos huomaa työntekijän toimivan väärällä tavalla.

Hyvällä työsuorituksella on aina ollut taloudellista, yhteiskunnallista ja henkilökohtaista arvoa. Työn osaaminen ja oppiminen on jatkuvasti kehittyvässä tuotantoelämässä tullut yhä tärkeämmäksi. Yksilön kannalta kyse on jatkuvasta ammattitaidon kehittämisestä. Työmotivaatio säilyy parempana kuin voi kehittää taitojaan eikä tarvitse koko ajan tehdä samoja töitä. (Lepistö 2004, 56).

Osaava työväki hoitaa työnsä mallikkaasti ja työilmapiiiri pysyy silloin hyvänä kun asiat hoidetaan oikein. Työntekijän on helpompi sopeutua uuteen työpaikkaan silloin kun hän tuntee, että hänet hyväksytään joukkoon ja hän saa kaiken mahdollisen tuen ja avun mitä hän tarvitsee kehittyäkseen ammattitaitoiseksi työntekijäksi.

Harjoitteluun tulevia nuoria ei ensisijaisesti kannata sijoittaa samaan työpisteeseen. Käytäntö on osoittanut, että kaverin kanssa keskitytään aivan muuhun kun työntekoon. Perehdytys kannattaa suorittaa vaikka noin kahden viikon kuluttua uudestaan, tällöin selviää mitkä asiat ovat jääneet epäselviksi.

Toisella kertaa voisi antaa perehdytys lomakkeen oppijalle ja pyytää hänen näyttämään ja kertomaan ne asiat ja paikat mitä lomakkeessa läpi käydään. Ohjaaja kulkisi tällöin mukana ja tarkkailisi mitkä osa-alueet kaipaavat lisäselvitystä.

5.1. Vinkkejä työpaikkaohjaajalle blogikirjoituksista

Työssäoppija tulee kirjoittamaan tunteuksiaan työssäoppimisesta. Hän kirjoittaa miten annetut työtehtävät ovat olleet sopivia ja ovatko ne riittävän haasteellisia, onko sopeutuminen työpaikkaan sujunut hyvin jne. Työpaikkaohjaalla on mahdollisuus antaa opiskelijalle perehdyttämiseen ja muihin työpaikan erityispiirteisiin liittyviä kirjoitustehtäviä blogiin. Voisiko esimerkiksi tehtävä blogissa korvata perehdyttämisen toisen kierroksen ainakin osittain?

Mitä tänään tein ja mitä opin ovat hyviä kysymyksiä, joita opiskelija voi miettiä kirjoittaessaan oppimispäiväkirjaa. Tärkeää on, että työpaikkaohjaaja lukee blogia ja antaa palautetta oppilaan reflektoinnista. Oppilas saattaa aliarvioida taitojaan tai päinvastoin ja silloin on työpaikkaohjaajan hyvä kertoa oma näkemyksensä asiasta.

Työpaikkaohjaaja saa tätä kautta opiskelijalta arvokasta rehellistä palautetta, joten ohjaajan tulisi sietää työssäoppijan kritiikkiä. Työpaikkaohjaajan täytyy ymmärtää, että blogin kirjoittaminen on työssäoppijalle omanlainen oppimisprosessi, johon kuuluu oivallusten lisäksi pettymykset. Työssäoppija ei ole vielä ”valmis” työntekijä, joten eritavoin ilmentyvä purkautuminen ja turhautuneisuus kuuluvat joiltakin osin vielä asiaan.

Työssäoppimisblogi ei ole äidinkielen kielioppitunti vaan blogin prosessointia tapahtuu työssäoppijan omalla tavallaan ja tyylillään. Työssäoppimisblogi ei näillä näkymin tule korvaamaan perinteistä perehdyttämislomaketta. Työturvallisuuteen liittyvät asiat on oltava ykkössijalla ja sen lisäksi muut yleiset asiat (esimerkiksi työajat, työterveys, sosiaalililat yms.). Työssäoppimisblogin avulla pelkästään työhön perehdyttäminen ei muodostuisi tarpeeksi seikkaperäiseksi ja yksityiskohtaiseksi, kuin esimerkiksi työturvallisuus vaatii.

Työpaikkaohjaaja voi esimerkiksi kerran viikossa pitää palaverin opiskelijan kanssa ja keskustella miten viikko on hänen mielestään sujunut. Ohjaaja voi ensin pyytää opiskelijaa kertomaan, mitä hän on tehnyt viikon aikana ja mitä uutta on oppinut. Sen jälkeen opiskelija voi kertoa, millaisia havaintoja hän itse on tehnyt oppimisesta. Työpaikkaohjaajan on myös hyvä kertoa, millä osa-alueilla opiskelijalla olisi vielä kehitettävää tullakseen alan ammattilaiseksi.

Keskusteluiden avulla opiskelija oppii refleктоimaan omaa oppimistaan ja samalla sosiaalista kanssakäymistä alan ammattilaisen kanssa. Nuoret usein vierastavat kahdenkeskisiä keskustelutuokioita vanhempien ihmisten kanssa. Keskusteluista on hyötyä molemmille osapuolille, sillä työpaikkaohjaaja saa reaaliaikaista tietoa miten opiskelija on edistynyt ja opiskelija saa työpaikkaohjaajalta tiedon onko hän reflektoinut samalla tavalla oppimistaan kun työpaikkaohjaaja hänelle kertoo.

5.2. Työssäoppimisblogi sosiaalisena mediana

Kehittämishankkeessa on myös pohdittu, kuinka työssäoppimisblogin kirjoitukset lähentävät kaukana toisistaan olevia luokka- / koulutovereita, opettajia ja mahdollisesti työpaikkaohjaajia. Analysoinnin perusteella työssäoppija voi huomata, ettei ole yksin ajatustensa kanssa. Opiskelija voi saada vinkkejä ja uutta puhtia toisten kirjoittamista samanlaisista työssäoppimiskokemuksista. Myös verkostoituminen on tärkeää ja tieto toisen opiskelijan ajatuksista voi antaa uusia tuulia uuden työssäoppijan jaksolle.

On tärkeää saada opiskelijoilta lyhyitäkin blogiartikkeleita, joihin voi kommentoida. Tätä kautta voidaan helpommin päästä mahdollisiin esteisiin tai ongelmakohtiin työtehtävissä – tai työpaikalla. Opiskelijat saavat tuen omille ajatuksilleen, jotka voivat auttaa miettimään asioita pitemmälle.

Blogiartikkeleissa opiskelijatoverit kannustavat toisiaan omalla tyylillään: *”Harmaanvihreä on mukava väri... ja tuo mummo on jotenkin ihan mielettömän sympaattinen ilmestys.”* sekä *”tee vain parhaasi, siihen on pakko miehenkin tyytyä ”.*

Työssäoppimisohjaaja voi antaa myös blogin kautta välitöntä palautetta opiskelijoille: *”Hienoaa kun saitte työn valmiiksi ja vielä kiitokset. Nähdään huomenna töissä.”*

6. Maahanmuuttajat työssäoppimassa

Maahanmuuttajaopiskelijat tarvitsevat yhtäläillä tukea opettajalta ja työpaikkaohjaajalta kuin suomalaiset opiskelijat. Maahanmuuttajaopiskelijat voivat tarvita enemmän henkilökohtaista ohjausta ammatillisen kasvun, työyhteisöön osallistumisen sekä työyhteisössä oppimisen kanssa. Opettajan ja ohjaajan merkitys suurenee myös siinä suhteessa, että he voivat olla ainoita kontakteja suomalaisessa kulttuurissa. (TYVI 2009).

Koivumäki & Matinheikki-Kokko (2004) artikkelissaan viittaavat H. Ibarraan (1999), että työllä ja ammatin kautta tapahtuvalla osallistumisella on kuitenkin keskeinen merkitys uuteen kulttuuriin asettumisessa. Maahanmuuttajan ammatillinen suhde rakentuu vähitellen vuorovaikutuksessa niissä kulttuuri- ja ammattiyhteisöissä, joissa hän on osallisena. Siitä tulee suhteellisen pysyvä oman ammatillisuuden kokemistapa eli ammatillinen identiteetti, johon sisältyvät ammatissa omaksutut roolit, uskomukset, arvot, motiivit ja kokemukset.

Sosiodynaamisen ihmiskäsityksen mukaan asiakkaan oikeudet ja voimavarat ovat tärkeämmät kuin ennalta määritelty kulttuuriin ja normeihin sidottu asiantuntijuus. Se seikka, että sekä ohjaajan että asiakkaan tekemät tulkinnat todellisuudesta perustuvat kulttuuriin ja kieleen, tekee monikulttuurisesta ohjauksesta haasteellisen: molempien tulkinnat tulee ottaa myös ohjauskeskustelussa tarkastelun kohteeksi. (Peavy, V.R 1999, Koivumäki & Matinheikki-Kokko 2004 mukaan).

6.1. Kohti monikulttuurista yhteiskuntaa

Maahanmuuttajien kanssa työskenneltäessä on käytännössä mahdotonta tuntea jokaisen kulttuuritausta, mutta tärkeämpää on ymmärtää millaisista asioista kulttuurinvaihteluissa on kyse (Räty 2002, 54.) Lisäksi on tärkeää, että työntekijöiden ammatillinen asenne ja moraali ovat kohdallaan. Ammatillisuus koostuu työntekijän ammatillisista tiedoista ja taidoista, työroolista sekä ”herkkydestä” kulttuuria kohtaan. (Pitkänen, Kouki 1999, 18).

Monikulttuurisuus tarkoittaa erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista, tasa-arvoa yksilöiden ja kulttuurien välillä ja yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja. Maahanmuuton lisääntyessä puhutaan yhteiskuntamme monikulttuurisuudesta. Tällä voidaan tarkoittaa monta asiaa. Monikulttuurisuus tulisi kuitenkin nähdä myös poliittisena ohjelmana, yhteiskunnan rakenteiden muutoksena. Monikulttuurinen yhteiskunta on yhteiskunta, jossa eri kulttuurien edustajat pyrkivät elämään sovussa ja hyvässä yhteistyössä toinen toistaan kunnioittaen. (Räty 2002, 46-47).

Suomalaiset ovat usein hyvin ennakkoluuloisia. Muodostamme käsityksen asiasta, joita emme tunne. Ongelmana on, että tällaisesta ennakkoluulosta tulee helposti pysyvä. Suomalaiset eivät helposti mielipidettään muuta. Oman kulttuurin arvostus on luonnollista. Tuttujen ja turvallisten ihmisten kesken kanssakäyminen on helppoa. Kuvaamme omaa kulttuuriamme myönteisesti ja vierasta kielteisesti. (Räty 2002, 188).

6.2. Maahanmuuttaja työpaikalla – työnantajien ajatuksia

Työnantajien ajatukset maahanmuuttajista olivat myös tutkinnassa, millaisia kokemuksia heillä on maahanmuuttajista. Tätä varten tehtiin kysely, joka lähetettiin yhteensä 58 eri työpaikkaan sähköpostitse kesällä 2009. Vastauksia tuli yhteensä seitsemästä työpaikasta määräaikaan mennessä. Kahdesta työpaikasta kerrottiin, ettei heillä ei ole kokemuksia maahanmuuttajista, mutta tulevaisuutta varten heille olisi hyötyä tällaisesta tutkimuksesta. Kyselyyn vastanneet viisi yritystä työllistävät Suomessa yli 4000 henkeä metalliteollisuudessa, elintarviketeollisuudessa ja rakennusallalla.

Kysely sisälsi seuraavat kysymykset, joihin työpaikka sai vastata vapaasti omin sanoin:

- Onko teillä tullut erilaisia haasteita maahanmuuttajien työhön perehdytyksessä? Jos kyllä, millaisia?
- Mitä työhön perehdytyksessä pitäisi mielestänne erityisesti huomioida?
- Ovatko kulttuurien erilaisuudet aiheuttaneet erityisiä haasteita?
- Pitäisikö työpaikkaohjaajille antaa koulutusta maahanmuuttajien opastamiseen?

Tutkimuksen tulokset

Haasteena maahanmuuttajien opastuksessa on usein kielitaidon puute. Suurimmat vastoinkäymiset liittyvät kielitaitoon, niin yrityksen esimiesten kuin ulkomaalaisten työntekijöiden osalla. Työnantajat toivovat, että perehdyttämisohjeet laadittaisiin niin, että ne varmasti ymmärrettäisiin. Toivomuksena on, että tärkeimmät asiat on kirjoitettu työntekijän omalla kielellä. Perehdytyksessä tärkeimpiä asioita työnantajan mielestä ovat työsuhteeseen liittyvät perusasiat (säännöt, tavoitteet, palkkaus jne.). Esiin tuli myös se, että aluksi olisi hyvä käyttää tulkkiä apuna tai voisi olla kontaktihenkilö, johon otettaisiin tarvittaessa yhteyttä.

Useimmat työntekijät ovat ahkeria, taitavia ja hyviä käsistään tekemään, mutta paperityöt tuottavat vieraassa maassa vaikeuksia. Eri virastoissa asioidessa pitää alkuun olla myös tulkki mukana, koska sopeutuminen uuteen maahan onnistuisi paremmin kuin asiat sujuisivat mallikkaasti.

Jonkin verran on jouduttu pelaamaan käsimerkein, että annetut tehtävät on saatu hoidettua. Toiveena esitettiin myös sitä, että muut työntekijät rohkeasti kommunikoisivat maahanmuuttajan kanssa, jolloin heidän sosiaaliset kontaktinsa paranisivat ja sen myötä työntekokin sujuisi paremmin. Työnopastus on jo helpompaa, kun apuna ovat tekniset piirustukset ja työntekijät ovat ammattilaisia.

Rakennuspuolella työmaille tulijat ovat usein rakentamisen ammattilaisia. Lisäksi EU:ssa on käytössä pitkälti samat välineet, koneet ja tekniikat. EU:n rajojen auettua oli alussa opetteluvaihetta, mutta nyt tulijat ovat paremmin perehtyneitä eurooppalaiseen rakentamiseen. Tässäkin kokeneemmat ryhmän jäsenet auttavat toisia.

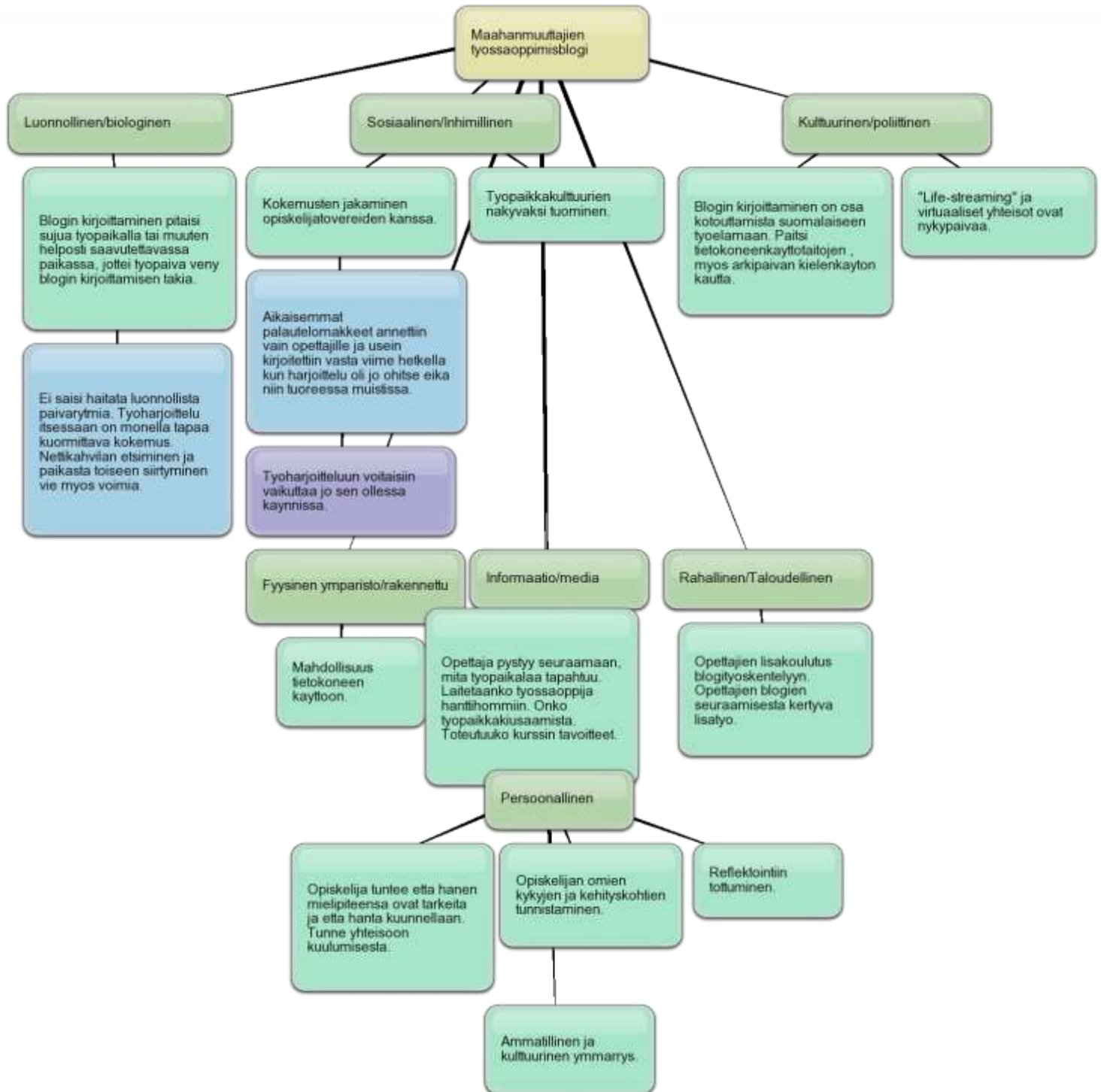
Maahanmuuttajille on saatavilla kirjallista materiaalia esimerkiksi työturvallisuudesta eri kielillä. Osa on suorittanut työturvallisuuskortin omassa maassaan, osalle koulutusta järjestetään täällä (esimerkiksi Siikaranta järjestää eestinkielistä työturvallisuuskorttikoulutusta). Myös Työturvallisuuskeskus ja Rakennusliitto järjestävät koulutusta ja heiltä on saatavilla materiaalia eri kielillä.

Myös kulttuuri tulee ehdottomasti huomioida työn johtamisessa, mutta säännöt ovat silti yrityksen ja niitä tulee noudattaa vaikka henkilöt kuuluisivatkin toiseen etniseen ryhmään.

Ongelmana nousi esiin myös suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin. Varsinkin elintarvikealalla oli kokemusta, että työpaikan naisvaltaisuus piti poissa hakijoiden joukosta työtä hakevat miehet sekä uskonnollisen taustan omaavat maahanmuuttajat.

6.3. Maahanmuuttajien työssäoppimisblogi

Hankkeessa kehitettiin kuvio 5 mukainen kaavio, jonka avulla toteutettiin analysointia maahanmuuttajien työssäoppimisblogista. Työssäoppimisblogi vastaa suurelta osaltaan muuta ammattikoulutuksessa tapahtuvaa työskentelyä joitain erityispiirteitä lukuun ottamatta.

Kuvio 5. Maahanmuuttajan työssäoppimisblogi.

Suomen kieltä opiskelevat maahanmuuttajat ovat hyvin erilaisilta ammatillisilta aloilta. Oman alan teknisen tietämyksen jakaminen -mikä saattaa olla hyvinkin tärkeä ammattikoulutuksessa- jää toissijaiseksi. Blogityöskentelyn sosiaalinen ulottuvuus, arkisuomenkielen käyttö ja kotoutuminen nousevat ensisijaisiksi tavoitteiksi. (Paterson 2009).

Suomalaisessa työelämässä tietokoneen ja Internetin käyttö on lähes välttämätöntä kaikilla aloilla. Suomeen tulevat maahanmuuttajat ovat taustoiltaan ja koulutukseltaan hyvin erilaisia, mutta blogityöskentelystä on hyötyä kaikille. Huomioon otettava seikka on, saavutettavuus. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus tietokoneen käyttöön ja blogin päivitykseen työpaikalla, mikäli heillä ei ole sitä kotona.

On aivan turhaa ja vaivalloista, että opiskelija joutuu pitkän työpäivän jälkeen vielä etsimään Internet-kahvilaa tai vastaavaa paikkaa koulutehtävän tekoa varten. Työharjoittelu on itsessään monella tapaa kuormittava kokemus. Tietokoneenkäyttömahdollisuuden tarjoaminen kuuluu työpaikkaohjaajan velvollisuuksiin.

Blogityöskentelyn reaaliaikaisuus mahdollistaa työpaikkakulttuurien näkyväksi tuomisen. Opettajan on helppo seurata harjoittelun etenemistä ja tavoitteiden toteutumista ja harjoitteluun pystytään vaikuttamaan sen ollessa käynnissä. Opiskelija voi pyytää apua ja neuvoja mikäli kysymyksiä tai ongelmia on tullut vastaan ja hänen on mahdollista saada vertaistukea toisilta opiskelijoilta. Suomen kielen käytön harjoittelu nousee myös tärkeään asemaan. Opiskelija joutuu käyttämään sellaista suomen kieltä, joka koskettaa hänen omaa elämäänsä. Tämä voi erota kurssilla opetetusta, sillä suomenkielen opettajan on vaikea ennakoida jokaisen kohdalla sitä, millaista sanavarastoa kukin opiskelija erityisesti tarvitsee. Työpaikoilla on myös usein oma, alaan liittyvä ammattikielensä, jonka omaksuminen on tärkeä osa työssäoppimista. Tarkoituksena on, että opiskelijat kykenevät ilmaisemaan ajatuksiaan ymmärrettävästi ja voivat käydä keskustelua toistensa ja opettajan kanssa. Päämääränä ei ole kieliopin tai kirjoitusvirheiden korjaaminen vaan vuorovaikutus.

Blogien ja vuorovaikutuksen avulla opiskelija tuntee, että hänen mielipiteensä ovat tärkeitä ja että häntä kuunnellaan. Hän tuntee kuuluvansa yhteisöön ja pystyvänsä vaikuttamaan omiin asioihinsa. Kirjoittamalla blogiaan hän oppii tunnistamaan omia kykyjään ja kehityskohtiaan ja samalla rakentamaan omaa ammatillista identiteettiään.

Erään suuren yrityksen tehtaalla työntekijöiden pitää raportoida eri tehtävistään kirjallisesti sisäisessä verkossa tietokoneella. Heidän pitää pystyä kirjoittamaan mitä on tehnyt, missä tarkalleen ja mitkä on työn vaikutukset ja varomääräykset. Myös tässä tapauksessa blogin pitäminen työssäoppimisessa auttaa myöhemmin työelämässä niin maahanmuuttajia kuin ketä vaan.

6.4. Kansainväliset käsimerkit

On tärkeää myös huomioida, että erilaiset käsin annetut viestintä merkit saattavat eri kulttuureissa tarkoittaa eri asiaa.

Angloamerikkalainen: OK, hyvä!
Ranska: Nolla, paha.
Vietnam: Arvoton.

Yhdysvallat: Lievä uhkaus tai varoitus.
Vietnam: Voimakas uhkaus

Yhdysvallat: "Tule tänne"
Vietnam: Erittäin loukkaava, käytetään vain eläimiä kutsuttaessa.
(Kuvat + tekstit: TYVI-projekti 2009).

6.5. Do you speak fnglish?

Ei ole itsestään selvyyttä, millä kielellä työssäoppimisblogi toteutetaan. Englannin kielen mukaan tuuppaaminen on turhaa, monet maahanmuuttajista tulevat maista, joissa ei opiskella englantia, ja suomen kielen ja kotoutumisen kannalta englannin ymmärtämisen opettelu on turha taakka ja hidaste. Suomen kielen käyttäminen blogissa on siksikin hyvä, että siinä sanavarastoon kertyy arkisanastoa. Hyvästä aikeistaan huolimatta suomen kielen kursseilla usein painotetaan kirjakieltä ja sanoja jotka eivät välittömästi liity arkipäivässä selviämiseen.

Harvoista ulkomaisista sanakirjoista löytyy suomalaisia puhekielen sanoja tai murteita. Esimerkkinä tästä eräs ulkomaalainen vaihto-opiskelija oli parin Suomessa vietetyn päivän jälkeen ujona kysynyt *"What does Moro mean? I couldn't find it from dictionary"* Kysymys kysyttiin hieman arasti sen vuoksi, että opiskelijan maassa moro tarkoittaa kastamatonta lasta / pakanaa eikä hän voinut ymmärtää miksi Tampereella iloisin ilmein *"Morotettiin"* toisille. Blogin kirjoittaminen on harjoitusta tulla suomenkielellä toimeen muutenkin kuin puhumalla.

7. Yhteenveto

Lybeckerin viestinnän opiskelijat ottivat myönteisesti vastaan TOPblogin. Pian sen alkamisen jälkeen pystyi huomaamaan, että opiskelijat kirjoittivat toisilleen.

13.10. ja silleen

10:00 - 17:00

Yllättäen jatkoin työntekoa, eikä mitään mielenkiintoista tapahtunut.

Ainoastaan kierin tuskissani miettiessäni, että miksimiksimiksi en tehnyt kissalle hi-solver etukäpäliä niin että ne EIVÄT liikkuisi silloinkin kun niiden pitäisi pysyä paikoillaan... Nuarrgh... Olisikohan liian myöhäistä vääntää sellaiset. Tai osaanko edes vääntää sellaisia. Wonders.

Ah, ja envelopepit. Ei voi olla valittamasta envelopeista. Miksi en saanut vain pysyä mallentamisessa... Nainen 17.

Näin opiskelija tuskin kirjoittaisi, jos kirjoitus olisi ainoastaan tarkoitettu opettajan silmille. Opettajalle suunnattu teksti olisi muodollisempi ja mahdollisesti suppeampi. Työssäoppimisen blogi on yhteisöllinen ja yhteisöllisyys innostaa opiskelijaa parhaimpaansa blogia kirjoittaessaan. Yhteisöllisyyden kasvaminen opiskelijoiden ja opettajien keskuudessa yksin perustelee TOPblogin tarpeellisuuden. Yhteisöllisyys koulussa parantaa työskentelyilmapiiriä ja sen myötä oppimistuloksia.

Blogien sisällön analysointiin kehitettiin kolmen tason teoria. Analysointi osoitti, että blogit toteuttavat hyvin sen ensimmäistä, konkreettista tasoa. Opiskelijat kuvasivat ansiokkaasti työtehtäviään. Säännöllinen työtehtävien kirjallinen kuvaaminen osoittaa taitojen kasvamisen ja siitä on hyötyä esimerkiksi opinnäytetyön kirjallisessa osiossa. Teorian muita tasoja, refleктоivan - ja identiteettitaso kirjoittamista ei blogeissa havaittu yhtä paljon, kuin konkreettisen kirjoittamista. Syinä refleктоivan ja identiteettitasojen puuttumiseen kirjoituksista voisi pitää työtehtävien laatua ja ohjauksen puutetta.

Jos työssäoppimisblogin tavoitteena on, että opiskelija kirjoittaa oppimistaan refleктоivaa ja omaa ammatti-identiteettiä rakentavaa blogia, siihen on opiskelija valmennettava ennen TOPjaksoa. Lisäksi työssäoppimisjakson aikana opiskelijaa on kannustettava oppimisensa havainnointiin ja pohtimaan itseään oman alansa tekijänä tai ammattilaisena. Tavoitetta täydentää TOPjakson jälkeen opiskelijan kirjoittama raportti, jonka materiaalina on oma blogi.

TOPblogin yksi haaste tulevaisuudessa on päättää, kuuluvatko työpaikkaohjaajat blogiyhteisöön vai ei. Opiskelija voi saada TOPblogin hyväksymisen toimittain blogiartikkelit työpaikkaohjaajalle sähköpostitse tai paperitulosteena. Työpaikkaohjaajan kuittaus TOPblogiin tarvitaan poissaolojen tarkistamiseksi ja siitä syystä, ettei opiskelija ole kirjoittanut aivan puuta heinää TOPajastaan. Lybeckerin TOPblogissa työpaikkaohjaajat ovat mukana, mutta tässä kehittämishankkeessa ei heidän kokemuksia tutkittu. Työpaikkaohjaajien poissaolo blogiyhteisöstä voidaan perustella sillä, että työpaikkoja kritisoiva kirjoittaminen olisi silloin helpompaa ja opiskelija voisi ottaa yhteyttä opettajaan työpaikan ongelmissa helpommin blogin kautta. Lisäksi blogiyhteisö voidaan mieltää koulun sisäiseksi yhteisöksi.

Toisaalta työpaikkaohjaajien läsnäolo blogiyhteisössä ohjaisi blogikirjoittajia kriittisissä kannanotoissaan taitavaan ilmaisuun. Sanat pitää osata paremmin asetella kun kritiikin kohde pystyy lukemaan ne myös. TOPblogi voisi siis sivutuotteenaan kasvattaa taitavaan kirjoittamiseen. Opiskelija saa ongelmatilanteissa opettajaan yhteyden yksityisesti puhelimitse tai sähköpostilla.

Toinen haaste on opiskelijoiden poissaolojen seuranta ja työpaikkaohjaajan kuittaus TOPblogin oikeellisuudesta. Lybeckerillä aikaisemmin on vaadittu työpaikkaohjaajan allekirjoitus työssäoppimispäiväkirjaan. Kuinka TOPblogissa allekirjoitus hoidetaan, se hakee vielä yhteistä ja vaivatonta ratkaisua.

Kehittämishanketta kirjoitettaessa blogin kirjoittajat ovat toista kertaa työssäoppimisjaksolla. He ovat nyt kolmannella, viimeisellä luokalla. Heidän blogejaan seuraa yhteisöön mukaan kutsutut 2. vuosikurssin opiskelijat, jotka lähtevät työssäoppimaan keväällä. He tuskin hyväksyisivät paluuta entiseen paperiseen työssäoppimispäiväkirjaan, kun ovat saaneet tutustua TOPblogiin.

TOPblogin käyttömahdollisuudet maahanmuuttajien kanssa voi edesauttaa kommunikointia ja yhteistyötä eri tahojen kanssa työssäoppimisjaksolla. Maahanmuuttajat voivat kirjoittaa omia kokemuksiaan ja tehtäviään, ilman että itse suomenkielen kirjoittaminen on suurennuslasin alla. Avoimuus sekä blogin tuomat mahdollisuudet voivat avata portteja myös ujomman kieltä käyttävän työssäoppijan osalta. Kukaan ei ole seppä syntyessään, joten erilaisten kirjoitusten pohjalta työssäoppijan sanavarasto karttuu ja hän voi rikastuttaa suomalaista yhteiskuntaa olemalla oma itsensä.

Kun maahanmuuttaja nähdään työssä mahdollisuutena, eri kulttuurien tuomat monimuotoisuudet antavat tehtäville ja työn tekemiselle uusia näkökulmia. Kansainväliset myönteiset yhteydet lisäävät myös taloudellisia resursseja. (Pitkänen & Kouki 1991, 141).

Lähteet

- Fogeli. 1994. Puupään parhaat 1. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.
- Heikkinen, Hannu L. T. & Syrjälä, Leena. 2002. Minussa elää monta tarinaa: kirjoituksia opettajuudesta. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hänninen, Vilma. 2003. Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Akateeminen väitöskirja. Tampereen Yliopisto: Tampere.
- Laaksola, Hannu. Opettaja tarvitsee Facebook-ohjeita. Opettaja-lehti nro 41, 2009. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry.
- Koivumäki, K. & Matinheikki-Kokko, K. 2004. Artikkelin Maahanmuuttajien ammatillisen identiteetin tukeminen uraohjauksen avulla. Sarjassa: Ohjaus Ammattina ja tieteenalana 3, Ohjaustyön välineet, Aikaa huomiota ja kunnioitusta.
- Kurkela Lauri –kotisivu. Oppimisenäkemykset. Kognitiivinen mallioppiminen. [online] [Viitattu 23.9.2009]. www.oamk.fi/~laurik/Oppimisenakemys/html/kognitiivinen.html
- Lepistö, Irma. Työpaikkakouluttajan käsikirja. Julkaisija Työturvallisuuskeskus. Painopaikka: Alfabox Oy, 2. uudistettu painos 2004.
- Nykänen, Kristina <kirstina.nykanen@takk.fi>. 2009. Maahanmuuttajat & työssäoppiminen. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 1.10.2009 klo 14:09. [Viitattu 5.10.2009].
- Paterson, Andrew. Syyskuu 2009. Engagements | Environments | Ecologies, Aalto-yliopiston kokeellinen luento.
- Pitkänen, Pirkko, Kouki, Satu. 1999. Vieraiden kulttuurien kohtaaminen viranomaistyössä. Edita: Helsinki.
- Räty, Minttu. Maahanmuuttaja asiakkaana. Kustannusosakeyhtiö Tammi 2002.
- Sillander, P. & Koli, H. 2003. Verkko-opetuksen työkalupakki. -oppimisaihiosta oppimisprosessiin. Helsinki: Finn Lectura.
- Taloudellinen tiedotustoimisto –kotisivu. Työssäoppimisen julkaisut. Työssäoppimisen opas työpaikalle. [online] [Viitattu 29.8.2009]. www.tat.fi/tat/fi/www/koulut/tyossaoppiminen/tyossaoppimisen_julkaisut_1/
- Tuumasta tekstiksi –sivusto. Tampereen yliopiston Hoitotieteenlaitos. [online] [Viitattu 2.9.2009] www.uta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku1c.html
- Tynjälä, Päivi. 2004. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Tammi.
- TYVI-projektin kotisivu. Kulttuurienvälinen viestintä. [online] [Viitattu 19.8.2009] www.tyvi.net/kvviest/kvviest_1.htm

Liitteet

Liite 1. Yhteenveto opiskelijoiden kirjoittamista palautteista.

Liite 2. Sosiaalisen verkoston luonti Ningissä.

Liite 1. Yhteenveto opiskelijoiden kirjoittamista palautteista.

Ensimmäinen ryhmä, joka käytti blogia työssäoppimisjaksollaan, sai täytettäväkseen palautelomakkeen työskentelyn jälkeen. Vastaajia oli yhteensä 22 joista 6 oli miehiä ja loput naisia. Opiskelijat olivat animaation, graafisen suunnittelun, multimedian ja kuvataiteen opiskelijoita Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopistosta. Vaikka vastaajat olivat ruksineet vastauksensa aika ympäryöreästi sarakkeisiin, sanalliset vastaukset olivat hyvinkin täsmällisiä ja eritteleviä jopa reflektiivisiä. Osa opiskelijoita oli tarkentanut tekniseen toteutukseen ja osa henkilökohtaiseen oppimiseen ja sosiaaliseen antiin.

Opiskelijat pitivät blogityöskentelyä hauskana ja helppona ja suurin osa oli kirjoittanut blogiaan säännöllisesti. Blogin kirjoittaminen oppimisen kannalta sen sijaan ei ollut vastaajille aivan selvää ja vastaukset vaihtelivat laidasta laitaan. Olisikohan niin, että helppo ja hauska ei opiskelijoiden mielestä liity oppimiseen? Blogityöskentelyn hyödyllisyydestä työssäoppimisessa oltiin kuitenkin jokseenkin yhtä mieltä, kukaan vastanneista ei pitänyt sitä hyödyttömänä ja jopa opiskelija, joka ei osallistunut blogiin näki sen hyödyllisyyden.

Toisten opiskelijoiden blogiartikkeleita seurattiin, mutta vain osa kirjoitteli kommenttejaan. Uusiin ihmisiin ei juuri tutustuttu, mikä onkin melko vaikeaa, jos ei ole tavattu kasvokkain. Yksi kuitenkin kirjoitti että blogiartikkeleita lukiessaan *”Oppi tuntemaan vähän tyypejä, joihin ei muuten tutustu.”* Opiskelijatoverien työharjoittelusta ja mielipiteistä saatiin paljon tietoa, ja sitä pidettiin kiinnostavana. Eräs opiskelijoista kirjoitti palautteessaan blogin vahvuuksista: *”Pysty seurailemaan miten kavereilla menee harjoittelussa, kun ei muuten nähnyt moneen kuukauteen!”* ja toinen: *”Kuulen muidenkin panostuksesta”*. Blogin sosiaalinen ulottuvuus tuntui vastauksien perusteella olevan opiskelijoille erittäin tärkeä. Vain jotkut pitivät kiusallisena sitä, että kaikki (opettaja, opiskelutoverit ja työssäoppimisen ohjaaja) pystyivät seuraamaan kirjoittelua. He pitivät blogin heikkoutena sitä *”Ettei voinut kirjoittaa blogia yksityisesti opettajalle”* ja että *”Kaikki näkee sen”*.

Melkein kaikki olivat sitä mieltä että opettajan kommentteja oli tullut sopivasti, muutama olisi kaivannut lisää palautetta ja jollekin olisi riittänyt vähempikin. Opettajan kommenttien kaipuussa oli joitakin eroja toisille kommentit olivat hyvin tärkeitä ja kaivattuja ja toisille eivät. Suurin osa oli tyytyväinen kommentoinnin ja osallistumisen määrään. Opettajien viestit olivat pääsääntöisesti tulleet hyvin perille.

Kuvia blogiinsa oli ladannut puolet vastaajista. Kuvaominaisuuksista blogissa pääsääntöisesti pidettiin. Kuvien lataamisen ja toisten kuvien katselemisen helppoutta arvostettiin.

Blogin kehittämisideat liittyivät lähinnä tekniseen toteutukseen kuten: *”Etusivulla voisi olla suora linkki uuden blogikirjoituksen tekemiseen”* tai: *”Olis myös hyvä, jos olisi mahdollisuus lähettää yksäriä.”*

Vastaajat olivat suhteellisen yksimielisiä siitä, että blogia kannattaisi käyttää tulevaisuudessakin työssäoppimisjaksoilla. Eräs kirjoittajista kertoi hienosti reflektoiden että: *”Pystyi kehittämään oppimistaan kun kertasi päivän tapahtumat kirjoittamalla päiväkirjaan”* Toiset kuvasivat blogia monipuoliseksi ja kiveemmäksi kuin päiväkirja. Eräs vastaajista tiivistää: *”Oikein hyvä, ens vuonna sama homma, kiitos!”*

Liite 2. Sosiaalisen verkoston luonti Ningissä.

Järjestelmävaatimukset

Ning – sosiaalinen verkosto tukee versioita Internet Explorer 6 ja 7, Firefox 2.0 ja 3.0 sekä Safari 3.0. Jos käytät eri selainta (esimerkiksi Internet-palveluntarjoajan tarjoamaa selainta), se ei välttämättä ole yhteensopiva.

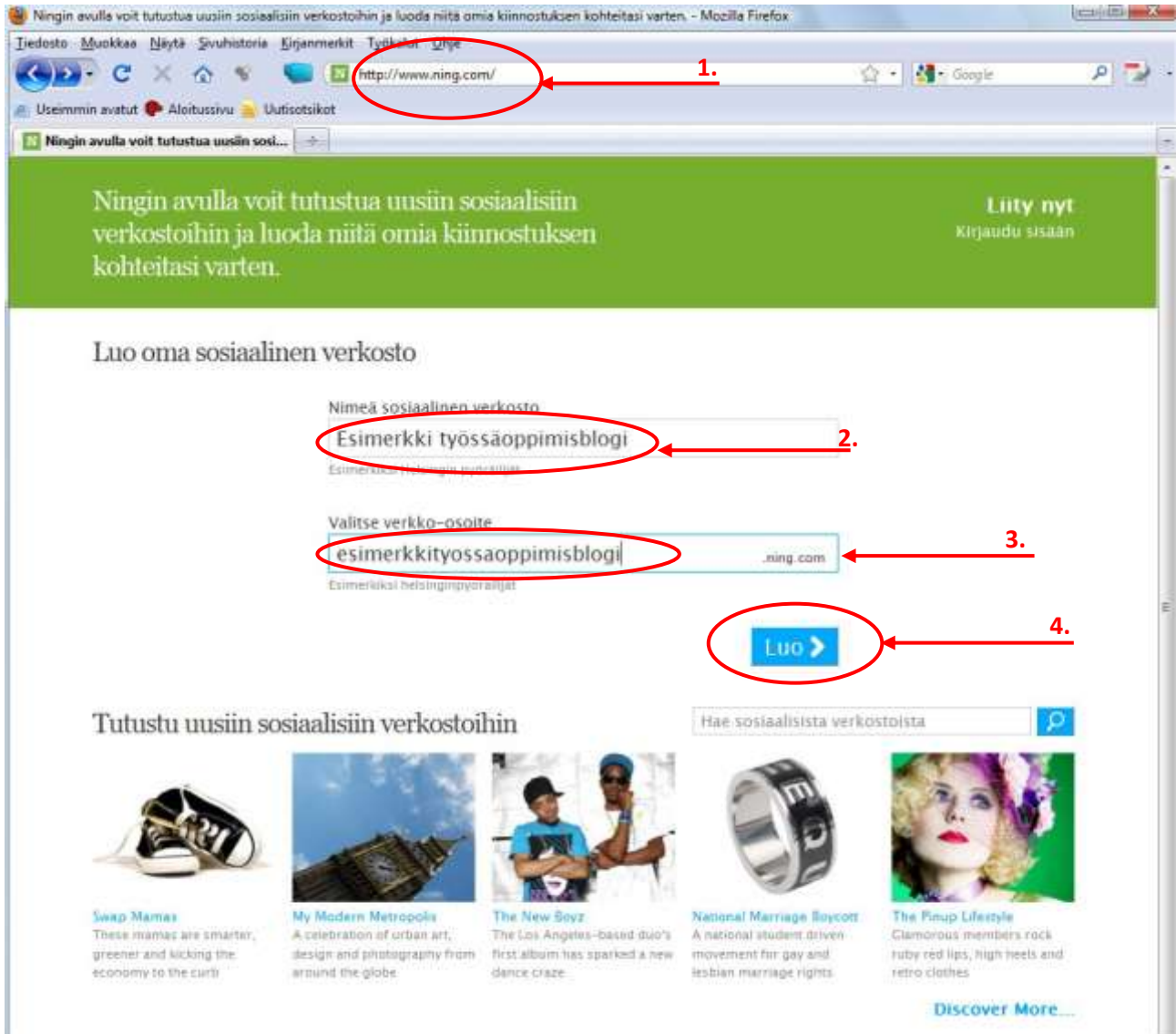
Varmista, että evästeet ja JavaScript ovat käytössä selaimessasi.

Sähköposti

Jotta voit käyttää Ningiä, tarvitset sähköpostiosoitteen jota tarvitset sosiaalisen verkoston luonnissa. Luomisen aikana sinulle lähetetään sähköpostiin vahvistusviesti, joka täytyy kuitata ennen kuin verkosto on aktiivinen.

1. Avaa Internet –selain ja kirjoita osoitteeksi <http://www.ning.com>
2. Kirjoita haluamasi nimi uudelle sosiaaliselle verkostolle.
3. Kirjoita haluamasi verkko-osoite uudelle verkostolle.
Huom! Sosiaalisen verkoston osoite voi sisältää vain kirjaimia, numeroita tai yhdysmerkkejä.
4. Paina lopuksi Luo –nappia.

Kuva 1. Ningin etusivu.

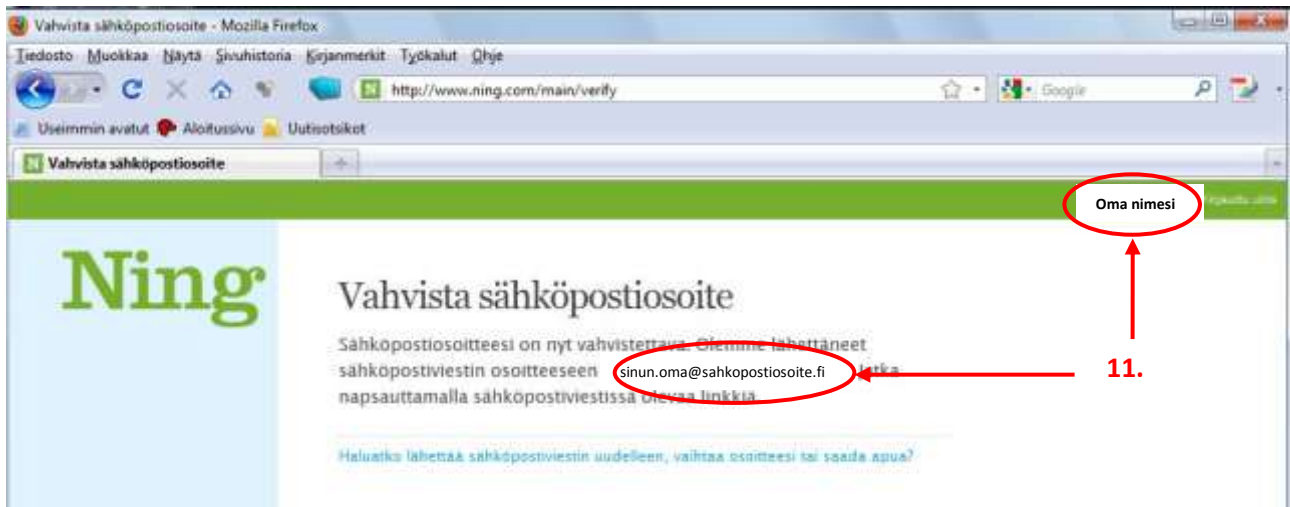
Lue käyttöehdot ja tietosuojakäytännöt ennen tietojen täyttämistä -> sivu avautuu oletuksena samaan ikkunaan. Huom! Käyttöehdot ja tietosuojakäytännöt ovat saatavilla vain englanniksi.

5. Kirjoita oma nimesi.
6. Kirjoita oma sähköpostiosoitteesi.
7. Kirjoita salasana ja kirjoita salasana uudelleen.
8. Valitse syntymäpäiväsi.
9. Kirjoita näkyvillä oleva salauskoodi selkokielenä alla olevaan tilaan. Mikäli et saa selvää salauskoodista, luo uusi koodi nuoliympyrästä.
10. Paina lopuksi Rekisteröidy –nappia.

The screenshot shows the Ning registration page in a Mozilla Firefox browser. The page title is "Rekisteröidy - Mozilla Firefox" and the URL is "http://www.ning.com/main/signup?target=http%3A%2F%2Fwww.ning.com%2Fmi". The page content includes the Ning logo, a "Rekisteröidy" button, and the heading "Rekisteröi ilmainen Ning-tili". Below the heading is a description of the Ning ID and a "Kirjaudu sisään" link. The registration form consists of several fields: "Nimi" (Name) with the placeholder "Oma nimesi", "Sähköpostiosoite" (Email) with "sinun.oma@sahkopostiosoite.fi", "Salasana" (Password) and "Kirjoita salasana uudelleen" (Repeat password) both with masked characters, "Syntymäpäivä" (Date of birth) with a calendar picker showing "Helmikuu 3 1974", "Kirjoita oikealla oleva koodi" (Type the code on the right) with a CAPTCHA image showing "verges tho", and a second input field for the CAPTCHA code with "herges tho". At the bottom of the form is a "Rekisteröidy" button. Red circles and arrows point to each of these elements, labeled with numbers 5 through 10. Below the form, there is a link for "Ongelmia liittymisessä?" and a note about terms and conditions.

Kuva 2. Ning –rekisteröinti.

11. Vahvistus-sivu aukeaa. Tarkista, että oikeassa yläkulmassa lukee antamasi nimi ja keskellä antamasi sähköpostiosoite.

Kuva 3. Sähköpostiosoitteen vahvistus.

Avaa tämän jälkeen oma sähköpostisi. Mikäli käytät webmailia, avaa uusi ikkuna omaan sähköpostiisi siten, ettei Vahvista sähköpostiosoite –sivu sulkeudu.

Sähköpostissasi on uusi viesti Ningiltä, jonka otsikko on *Vahvista Ning-sivuston sähköpostiosoiteesi*

Mikäli sähköposti ei ole saapunut, tarkista roskapostilaatikkosi ettei posti ole mennyt roskakoriin. Mikäli kirjoitit vahingossa sähköpostiosoiteesi väärin, voit valita kuvan 11. mukaisesti sivun ala-laidasta *Haluatko lähettää sähköpostiviestin uudelleen...* jonka jälkeen saat lisäohjeita.

Avaa Ningiltä tullut sähköpostiviesti. Viesti sisältää vahvistuksen sähköpostiosoitteeseesi ja viestissä on mukana vahvistuslinkki. Voit klikata linkkiä tai kopioida se osoiteriville.

Tämän jälkeen sinulle avautuu kuvan 4. kaltainen näkymä.

12. Kirjoita verkostosi nimi.
13. Valitse yksityinen, mikäli haluat verkostosi olevan suojattu ja vain kutsutut henkilöt voivat liittyä ja lukea verkoston viestejä.
14. Tagiriville voit kirjoittaa avainsanoja halutessasi. Nämä tiedot näkyvät verkostosi otsikossa.
15. Kuvaus-kenttään kirjoitetaan verkostosi kuvaus.
16. Avainsanoihin voi lisätä sanoja, joiden perusteella muut voivat etsiä verkostoasi.
17. Valitse haluamasi kieli, maa ja kirjoita paikkakunnan nimi niille varattuihin kenttiin.
18. Paina lopuksi Seuraava -nappia.

Verkostotieto - Esimerkki työssäoppimisblogin - Mozilla Firefox

Tiedosto Muokkaa Näytä Sivuhistoria Kirjanmerkit Työkalut Ohje

http://esimerkkiblogi.ning.com/main/admin/appProfile

Useimmin avatut Aloitus sivu Uutisotsikot

Verkostotieto - Esimerkki työssäoppi...

Ning

Tietoa verkostostasi

Ominaisuuudet
Ulkoasu

Käynnistä! tai **Seuraava**

Kuvaile sosiaalinen verkostosi

Anna kaikille syy liittyä uuteen sosiaaliseen verkostoosi. Haluatko tehdä verkostostasi yksityisen tai käyttää muuta kieltä kuin englantia? Voit tehdä sen tästä.

Verkoston nimi: **12.**

Yksityisyys: Julkinen - Kuka tahansa voi liittyä **13.**
 Yksityinen - Vain kutsutut henkilöt voivat liittyä ja terkkaille

Tagit: **14.**

Kuvaus: **15.**

Avainsanat: **16.**

Kieli: **17.**

Maa:

Kaupunki, alue:

Seuraava **18.**

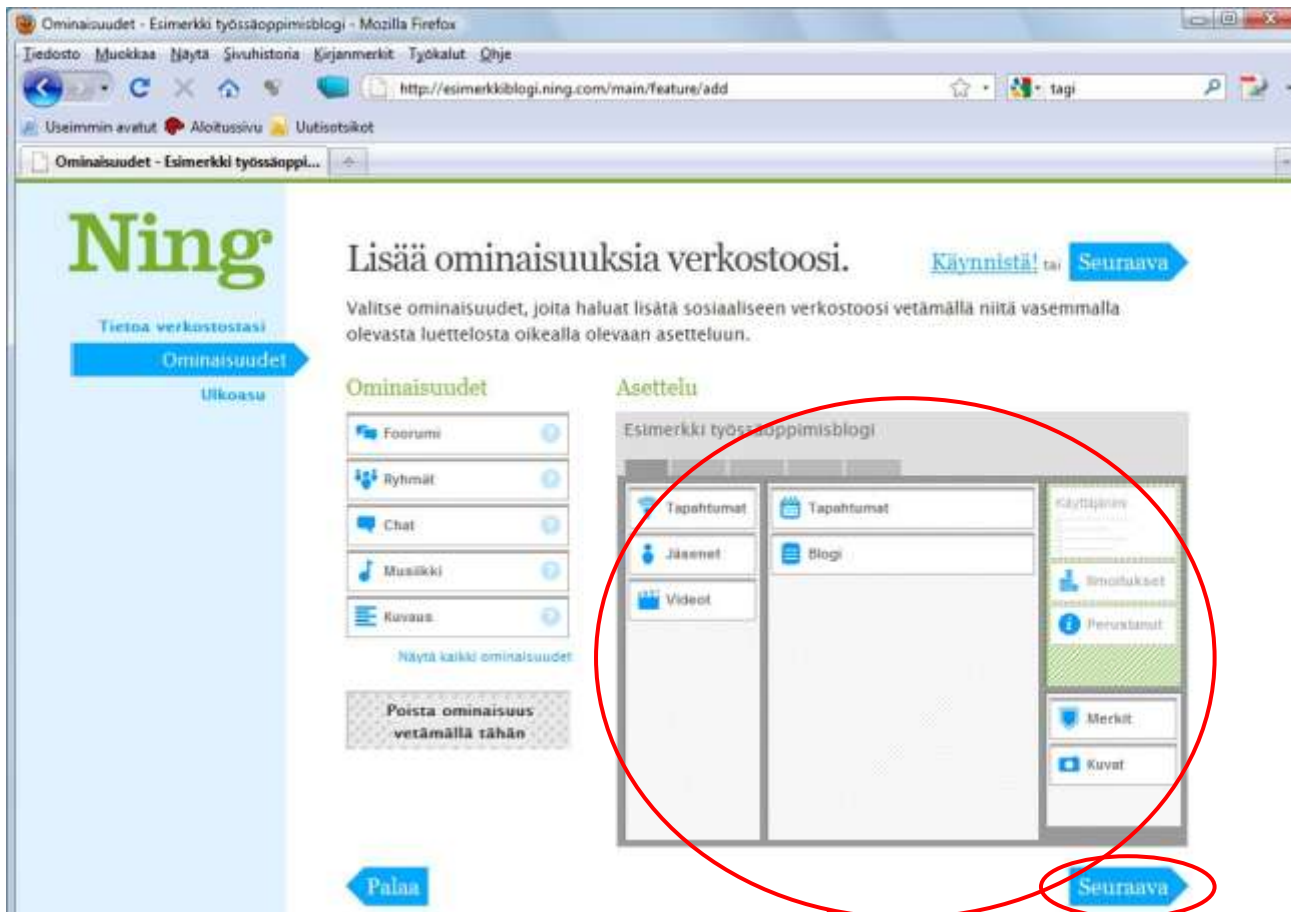
Kuva 4. Tietoja omasta sosiaalisesta verkostostasi.

Seuraavaksi voit muokata verkostosi näkymiä. Huom! Voit muokata näkymää myös jälkepäin.

19. Nykyinen näkymäsi. Voit lisätä tai poistaa ominaisuuksia omasta näkymästäsi. Mikäli haluaisit poistaa esim. merkit oikeasta laidasta, klikkaa ominaisuutta kerran hiirellä ja raahaa ominaisuus vasemmalla olevaan laatikkoon, jossa lukee *”Poista ominaisuus vetämällä tähän”*.

Voit myös vaihtaa ominaisuuksien paikkaa samanlaisella tekniikalla.

20. Paina lopuksi Seuraava –nappia.

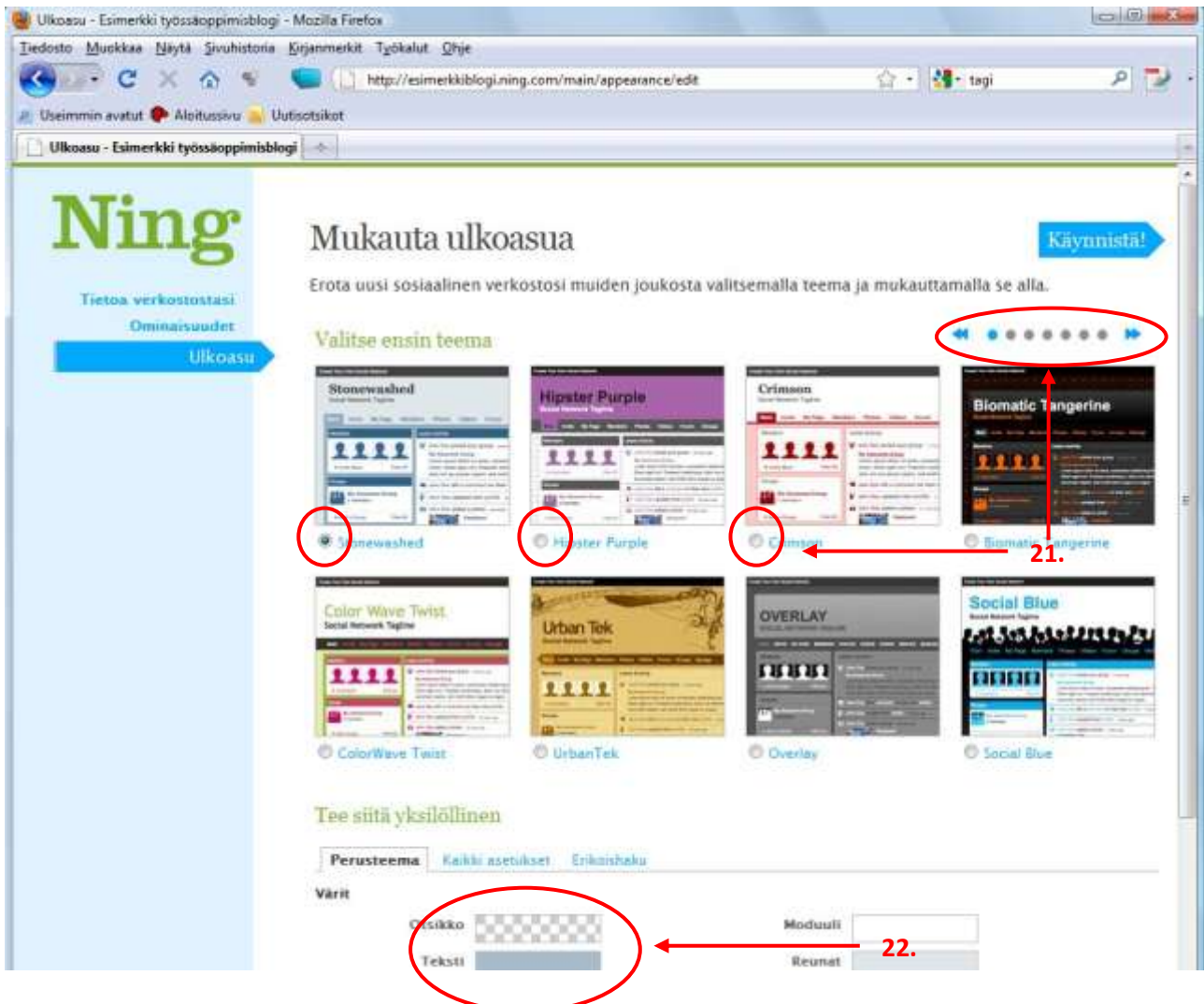
Kuva 5. Ominaisuuksien muokkaus.

19.

20.

Seuraavana voit muokata verkostosi ulkoasua. Värejä, tyylejä, teemaa yms.

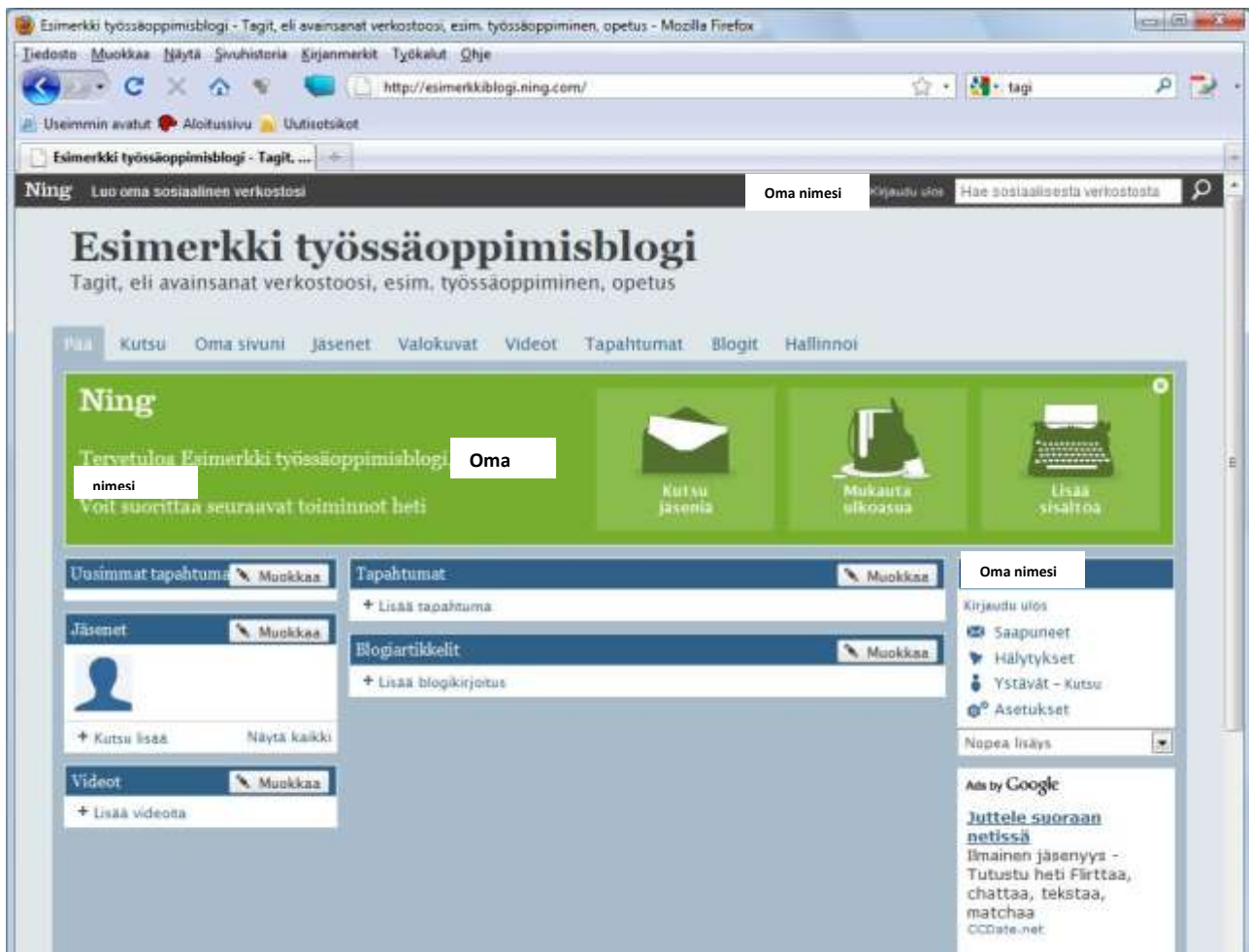
21. Valitse haluamasi teema. Lisää teemoja saat näkyville klikkaamalla oikeaa yläkulmaa.
22. Tämän jälkeen voit muokata tekstien värejä yms.

Kuva 6. Ulkoasun muokkaus.

Lopuksi valitse sivun alalaidasta Käynnistä (ei näy Kuva 6:ssa).

Tämän jälkeen sosiaalinen verkosto –sivusi on valmis käytettäväksi (Kuva 7.).

Kuva 7. Valmiin sosiaalisen verkoston etusivu.

Mikäli haluat lisää tai poistaa ominaisuuksia verkostossasi, valitse Hallinnoi –välilehti jonka kautta voit muokata sivuston ulkoasua.

Esimerkki muokatusta ulkoasusta.

Työssäoppiminen 2009

Lybeckerin viestinnän työssäoppimisverkosto

[Pää](#) [Kutsu](#) [Oma sivuni](#) [Jäsenet](#) [Kuvat](#) [Ryhmät](#) [Blogit](#) [Videot](#) [Foorumi](#) **Hallinnoi**

Lisää ominaisuuksia verkostoosi.

Valitse ominaisuudet, joita haluat lisätä sosiaaliseen verkostoosi vetämällä niitä vasemmalla olevasta luettelosta oikealla olevaan aseteluun.

Ominaisuudet

- Tapahumat
  - Chat
  - Musiikki
  - Ilmoituksia
  - Muokkoursutu
  - RSS
  - Merkit
  - Syntymäpäivät
- Poista ominaisuus vetämällä tähän

Asettelu

Työssäoppiminen 2009

☒ Kuvat	☒ Muokkoursutu	☒ Käyttäjät
☒ Jäsenet	☒ Blogit	☒ Ilmoitukset
☒ Kuvat		☒ Perustajat
☒ Videot		☒ Ryhmät
☒ Tapahumat		☒ Foorumi

Muokkoursutan kirjoittaman verkoston palvelutoteutus/objekt käyttäjille.

Blogin kautta tulevat oppilaiden blogit

Tähän tulee jäsenien kuvat

Tallenna Peruuta

Kuva 8. Lybeckerin viestinnän osaston työssäoppimisverkoston ulkoasu.

Kuinka kutsut jäseniä verkostoon?

23. Klikkaa kuvassa 7 keskellä näkyvää kirjekuorta, jossa lukee ”Kutsu Jäseniä”. Tämän jälkeen avautuu kuvan 9. kaltainen näkymä.
24. Mikäli sinulla ei ole käytössä verkkopohjaista sähköpostia, valitse ”Kirjoita sähköpostiosoitteet manuaalisesti”.
25. Kirjoita kaverisi sähköpostiosoite ja viestisi hänelle.
26. Lopuksi paina Lähetä kutsut –nappia.

Esimerkki työssäoppimisblogi
Tagit, eli avainsanat verkostoosi, esim. työssäoppiminen, opetus

Pää **Kutsu** Oma sivuni Jäsenet Valokuvat Videot Tapahtumat Blogit Hallinnoi

Kutsu kohteeseen Esimerkki työssäoppimisblogi

▼ **Tuo verkkopohjaisesta osoitekirjasta**
Yahoo Mail, Hotmail, Gmail tai AOL Mail

Oma sähköpostiosoitteesi
[input] @ valitse...

Salasana
[input] **Tuo osoitekirja**

Älä huolestu, emme tallenna salasanaasi ja saat mahdollisuuden valita kenelle ystävästäsi sähköposti lähetetään.

Kirjoita sähköpostiosoitteet manuaalisesti ← 24.

Läheta
kaverin.oma@sähköpostiosoite ← 25.

Errottele useammat osoitteet pilkuilla

Viestisi(Valinnainen)
Tervetuloa katsomaan uutta työssäoppimisblogia!

Läheta kutsut ← 26.

► **Tuo osoitekirjasovelluksesta**
Microsoft Outlook, Apple Address Book, .CSV, jne.

© 2009 Luonut: Kelju Kojootti Ning-sivustossa. Luo oma sosiaalinen verkostosi Merkit Ohje Yksityisyys Palveluehdot

Kuva 9. Kutsu kavereita –näkymä.

Kaveri saa sähköpostiinsa lähettämäsi kutsun, joka sisältää linkin verkostoosi.